

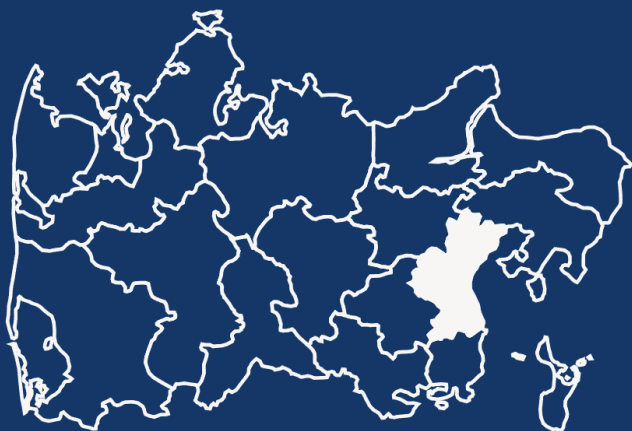

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Erhvervsudvikling i Aarhus Kommune

Tendenser, specialisering, vækst og
erhvervsfremmeindsats

Juni 2023

Indhold

1. Forord og sammenfatning	3
2. Temaafsnit om detailhandel	8
3. Temaafsnit om fødevaresektoren	16
4. Beskæftigelse og specialisering	25
5. Iværksætteri og virksomhedsbestand	31
6. Vækstvirksomheder og eksport	40
7. Profilanalyse – highlights	44

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

1

Forord og sammenfatning

Forord

Denne rapport er fjerde udgave af kommune-rapporterne om erhvervsudvikling i Midtjylland¹ – rapporter der tager temperaturen på det lokale erhvervsliv i de 19 midtjyske kommuner.

Erhvervshus Midtjylland har blandt andet til formål at fremme og påpege midtjyske vækstdrivere og styrkepositioner samt modvirke udviklingsbarrierer. I den forbindelse skal kommunerapporterne danne grundlag for en stærk, aktiv og faktabaseret erhvervsfremmeindsats lokalt og regionalt, der understøtter de mange forskellige potentialer og styrker, som Midtjylland besidder.

I lighed med tidligere udgaver indeholder kommune-rapporterne data, som beskriver strukturen af det lokale erhvervsliv – herunder data relateret til beskæftigelse, iværksætteri, udvikling i virksomhedsbestanden og eksport. Ydermere indgår der statistik over brugen af lokal erhvervs-service og specialiseret vejledning med afsæt i Profilanalyse 2023².

Dette års kommunerapporter indeholder desuden to nye sektorfokuserede kapitler, der med et bredt udsnit af data går i dybden med henholdsvis fødevaresektoren og detailhandlen. Samtidig har kommunerne bidraget med et overblik over de initiativer og indsatser, der er iværksat lokalt for at styrke de to sektorer.

Fødevaresektoren og detailhandlen er to af de vigtigste sektorer for økonomisk vækst og beskæftigelse i de Midtjyske kommuner, hvorfor lokale indsatser og initiativer rettet mod disse sektorer har stor betydning.

Fødevareinnovation, bæredygtig fødevareproduktion og klimavenlige produktionsmetoder er forbundet med et stort fremadrettet potentiale for yderligere styrkelse af fødevaresektoren som midtjysk styrkeposition.

Detailhandlen spiller en central rolle i forhold til bosætning, tiltrækning af turister og besøgende til området og bidrager til at øge efterspørgslen efter lokale produkter og tjenester. Sektoren gennemgår imidlertid en digital transformation, som kræver omstilling hos de eksisterende virksomheder og samtidig giver et stort forretningsmæssigt potentiale.

Vi er taknemmelige for kommunernes bidrag, da dette skaber grundlag for inspiration og videndeling på tværs af kommunerne og potentielt også udvikling af nye erhvervs-strategier, initiativer og partnerskaber til gavn for det lokale erhvervsliv.

Tværkommunalt samarbejde samt et tæt samarbejde mellem kommunerne, den lokale erhvervsservice og erhvervshuset med henblik på at styrke erhvervsfremmeindsatsen er vigtig. Kommunerapporten skal i den henseende være facilitator for yderligere samarbejde, da den giver indblik i det lokale og tværkommunale potentiale og aktuelle udfordringer.

Gennem rapporten sammenlignes udviklingen i Aarhus Kommune med hele Region Midtjylland, resten af landet og en gruppe af sammenligningskommuner.

Sammenligningskommunerne udgøres af de øvrige store universitetskommuner (Københavns Kommune, Odense Kommune og Aalborg Kommune).

God læselyst
Bestyrelsesformand Ib Lauritsen
Direktør Erik Krarup

¹ 2020, 2021 & 2022.

² Profilanalyse 2023.

Sammenfatning - erhvervspræstationer

Aarhus Kommune har i de seneste år oplevet en markant jobvækst samt flotte præstationer på flere underliggende indikatorer.

Samlet er væksten i jobskabelsen siden 2016 på niveau med udviklingen i Hovedstaden og større end i resten af regionen og de øvrige universitetsbyer. Samtidig er virksomhedsbestanden i Aarhus Kommune vokset betydeligt siden 2016.

Derudover har Aarhus Kommune regionens højeste etableringsrate og en høj andel af regionens gazeller.

Når det gælder arbejdskraft, viser rapporten, at andelen af udenlandsk arbejdskraft er relativt lav sammenlignet med landsgennemsnittet og vokser lidt mindre end i resten af landet og regionen. Samtidig er deltagelsen i efter- og videreuddannelse beskeden – formentlig fordi virksomheder i Aarhus Kommune beskæftiger mange højtuddannede, der sjældnere deltager i efter- og videreuddannelse.

Udvalgte resultater fra analysen

Den private beskæftigelse i Aarhus Kommune er steget med ca. 12.600 fuldtidsjobs i perioden 2016 til 2021. Fra 2020 til 2021 var væksten på 1.700 fuldtidsjobs.

I perioden 2016 til 2021 steg den private beskæftigelse med 12 pct. mod 8 pct. i hele Region Midtjylland. I 2022 voksede antallet af private lønmodtagerjobs med 4 pct. i Aarhus mod knap 2 pct. i resten af regionen.

Etableringsraten i Aarhus Kommune var 7,1 pct. i 2021. Gennemsnittet for regionen var 5,5 pct.

Den samlede virksomhedsbestand i Aarhus Kommune er steget fra 15.735 i 2016 til 17.582 i 2021. Det svarer til en stigning på 12 pct.

I 2021 var andelen af vækstvirksomheder 8,5 pct. i Aarhus Kommune. Det er højere end landsgennemsnittet, men lidt under regionsgennemsnittet på 8,9 pct.

Den samlede eksportomsætning blandt virksomheder i Aarhus Kommune er vokset fra 200 mia. kr. i 2020 til 333 mia. kr. i 2021. Andelen af virksomheder med eksport ligger på 25 pct. mod 22 pct. i regionen.

Sammenfatning - erhvervsstruktur

Aarhus Kommune har en erhvervsstruktur præget af videnbaserede brancher. Især rådgivning, forskning og udvikling samt tele, it og information er dominerende brancher, der udgør en langt højere andel af beskæftigelsen i Aarhus Kommune end landsgennemsnittet.

Væksten i den private beskæftigelse er fordelt på mange brancher med tele, it og information som den branche, der har haft den største fremgang siden 2016. I en sammenligning af beskæftigelsen inden for danske styrkepositioner (klynger) fremstår it & digitale teknologier som en markant styrkeposition i Aarhus Kommune. Relativt til landsgennemsnittet har kommunen desuden en stærk specialisering indenfor byggeri & byggematerialer.

Den gennemsnitlige virksomhedsstørrelse i Aarhus Kommune er noget højere end i resten af landet og regionen.

Generelt har Aarhus Kommune haft en stærkt stigende beskæftigelse inden for de nationale klynger, og alle klynger har godt fodfæste i kommunen.

Udvalgte resultater fra analysen

De beskæftigelsesmæssigt dominerende brancher i Aarhus Kommune er detailhandel, rådgivning og forskning samt tele, it og information, der tilsammen beskæftiger ca. 39.600 årsværk, svarende til ca. 1/3 af den private beskæftigelse.

Mange brancher bidrager til væksten i den private jobskabelse i Aarhus Kommune. Branchen tele, it og information har skabt 2.677 jobs siden 2016, og er vokset med 32 pct.

Klyngen "it & digitale teknologier" er med en specialiseringsgrad på 2,0 den dominerende klynge i Aarhus Kommune. Den udgør dermed en dobbelt så stor andel af den private beskæftigelse som i en gennemsnitskommune.

Aarhus Kommune er repræsenteret inden for alle nationale klyngeområder. Det er bemærkelsesværdigt, at kommunen har oplevet vækst i beskæftigelsen inden for samtlige klyngeområder siden 2016.

Flere serviceerhverv står stærkt i Aarhus Kommune, eksempelvis er Reklame og øvrig erhvervsservice vokset med 19 pct. siden 2016 og fylder 80 pct. mere i Aarhus Kommune end i en gennemsnitskommune.

Virksomheder med mindst 50 ansatte udgør 46 pct. af beskæftigelsen i Aarhus Kommune. Til sammenligning er landsgennemsnittet 39 pct.

Sammenfatning – detailhandel og fødevarerektoren

Detailhandel og fødevarerektoren er midtjyske styrkepositioner, som spiller en vigtig rolle for de midtjyske kommuners beskæftigelse og omsætning. Særtemaerne i årets rapport giver et indblik i disse erhvervs udvikling samt i de lokale initiativer, der understøtter en positiv udvikling og imødekommer udfordringer inden for detailhandlen og fødevarerektoren.

Detailerhvervet i Aarhus Kommune har i de seneste år haft en lidt større jobvækst end regionsgennemsnittet. Væksten har været særlig stor inden for den internetbaserede detailhandel. Omvendt er lokale købmænd og døgnkiosker samt specialbutikkerne gået tilbage i både antal virksomheder og beskæftigelse.

Fødevarerektoren i Aarhus Kommune har i de seneste år oplevet en fremgang i beskæftigelse og omsætning, der ligger på niveau med udviklingen i regionen og hele landet. I Aarhus Kommune stammer denne vækst især fra sektorens fremstillingsvirksomheder.

Udvalgte resultater fra analysen

Beskæftigelsen inden for detailhandel er steget med 8 pct. i Aarhus Kommune i perioden 2016 til 2021. For hele regionen er beskæftigelsen steget med 7 pct.

Fra 2016 til 2021 er omsætningen i internetbaserede detailhandelsvirksomheder steget fra 3.247 mio. kr. til 8.726 mio. kr. i Aarhus Kommune, svarende til en stigning på ca. 169 pct.

I perioden 2016 til 2021 har der været et fald på 76 specialbutikker i Aarhus Kommune, svarende til en tilbagegang på 12 pct.

I Aarhus Kommune udgør fødevarerektoren ca. 8 pct. af den private beskæftigelse i 2021. I Region Midtjylland som helhed er andelen 14 pct.

Beskæftigelsen i fødevarerektoren er i perioden 2016 til 2021 steget fra 8.500 til 8.700 fuldtidsjobs i Aarhus Kommune, svarende til ca. 3 pct. I Københavns, Odense og Aalborg kommuner er beskæftigelsen i gennemsnit vokset med 2 pct.

Omsætningen i fødevarerektoren er vokset med ca. 10 pct. i perioden 2016 til 2021 i Aarhus Kommune. I hele regionen er sektorens omsætning vokset med ca. 9 pct.

I perioden 2016 til 2021 er fødevareraktorens andel af den samlede eksport i Aarhus Kommune faldet fra 12 til 4 pct. I Odense og Aalborg kommuner lå sektorens eksportandel på hhv. 17 og 9 pct. i 2021.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

2

Temaafsnit om detailhandel

I dette temaafsnit ses der nærmere på detailhandlen i Aarhus Kommune.

De første sider viser udviklingen i antallet af detailhandelsbutikker samt i beskæftigelsen inden for forskellige dele af detailhandlen i både Aarhus Kommune og resten af regionen.

Derefter vises udviklingen i omsætningen blandt kommunens detailhandelsvirksomheder samt i antallet af konkurser.

Til sidst opsummeres kommunens egen vurdering af potentialer og udfordringer for detailhandlen samt de lokale initiativer, som kommunen har iværksat for at understøtte udviklingen i detailhandlen.

Stor fremgang i beskæftigelsen inden for internethandel i Aarhus Kommune

Med lidt over 14.800 fuldtidsbeskæftigede i 2021 er detailhandel en vigtig branche for beskæftigelsen i Aarhus Kommune. Detailhandel har over de seneste fem år også haft fremgang i Aarhus Kommune, som vist i Tabel 2.1. nedenfor. Fra 2016 til 2021 er antallet af fuldtidsbeskæftigede steget fra 13.684 til 14.825, svarende til en jobvækst på 8 pct.

Særligt beskæftigelsen inden for internethandel er steget i Aarhus Kommune. Fra 2016 til 2021 er antallet af fuldtidsansatte steget fra 654 til 1.366, hvilket svarer til en stigning på 109 pct. Omvendt har der været en tilbagegang i beskæftigelsen blandt specialbutikker, som sælger beklædning og fodtøj, der i perioden 2016 til 2021 har haft en tilbagegang på 253 fuldtidsbeskæftigede.

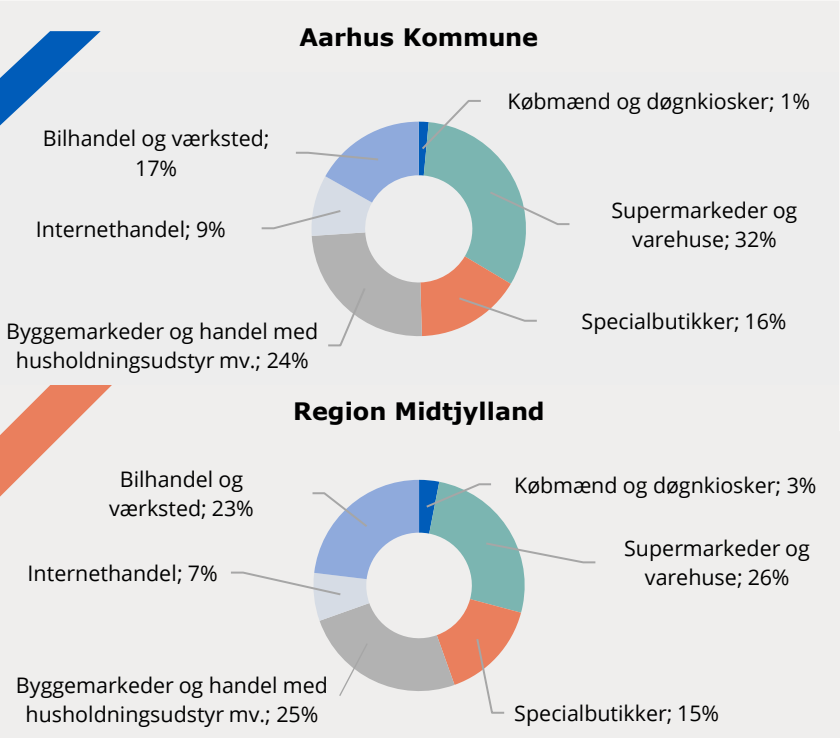
Figur 2.1. viser fordelingen af de beskæftigede inden for detailhandel i Aarhus Kommune og i hele Region Midtjylland. Det fremgår, at supermarkeder og varehuse fylder mere i Aarhus Kommune end i regionens som helhed, mens bilhandel og værksteder fylder mindre.

Tabel 2.1. Antal fuldtidsbeskæftigede inden for detailhandel i Aarhus Kommune, 2016-21

Butikstype	2016	2019	2021	Jobvækst 2016-21 (pct.)	Jobvækst Region Midtjylland, 2016-21 (pct.)	Jobvækst hele landet, 2016-21 (pct.)
Købmænd og døgnkiosker	285	238	220	-23%	-13%	-11%
Supermarkeder og varehuse	4.445	4.583	4.755	7%	5%	3%
Specialbutik med beklædning og fodtøj	1.172	1.057	919	-22%	-19%	-19%
Specialbutik med fødevarer	468	481	482	3%	3%	-6%
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	1.076	1.016	966	-10%	-11%	-13%
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	3.198	3.421	3.621	13%	16%	7%
Internethandel	654	845	1.366	109%	100%	107%
Bilhandel og værksted	2.387	2.618	2.495	5%	4%	3%
Detailhandel i alt	13.684	14.260	14.825	8%	7%	3%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.1. Fordeling af fuldtidsbeskæftigede inden for detailhandel, 2021

Stor vækst i antallet af internetbaserede virksomheder i Aarhus Kommune

Mens der har været en fremgang i antallet af beskæftigede inden for detailhandel fra 2016 til 2021 i Aarhus Kommune, har antallet af virksomheder ligget konstant på knap 1.750, jf. Tabel 2.2.

Over de senere år er der særligt kommet flere internetbaserede detailhandelsvirksomheder i Aarhus Kommune. Fra 2016 til 2021 er antallet af internethandelsvirksomheder steget fra 108 til 168, svarende til en stigning på 55 pct. Omvendt har der været en tilbagegang blandt specialbutikker, der forhandler beklædning og fodtøj samt specialbutikker med kultur- fritids- og elektronikprodukter. De to butikstyper har oplevet et fald på henholdsvis 70 og 32 butikker, svarende til et fald på 24 og 17 pct. Også de lokale købmænd og døgnkiosker har oplevet tilbagegang målt på antallet af butikker. Coronapandemien har i dele af perioden holdt specialbutikker lukket og påvirket forbrugsvanerne, hvilket kan forklare forskydningerne i detailhandlen.

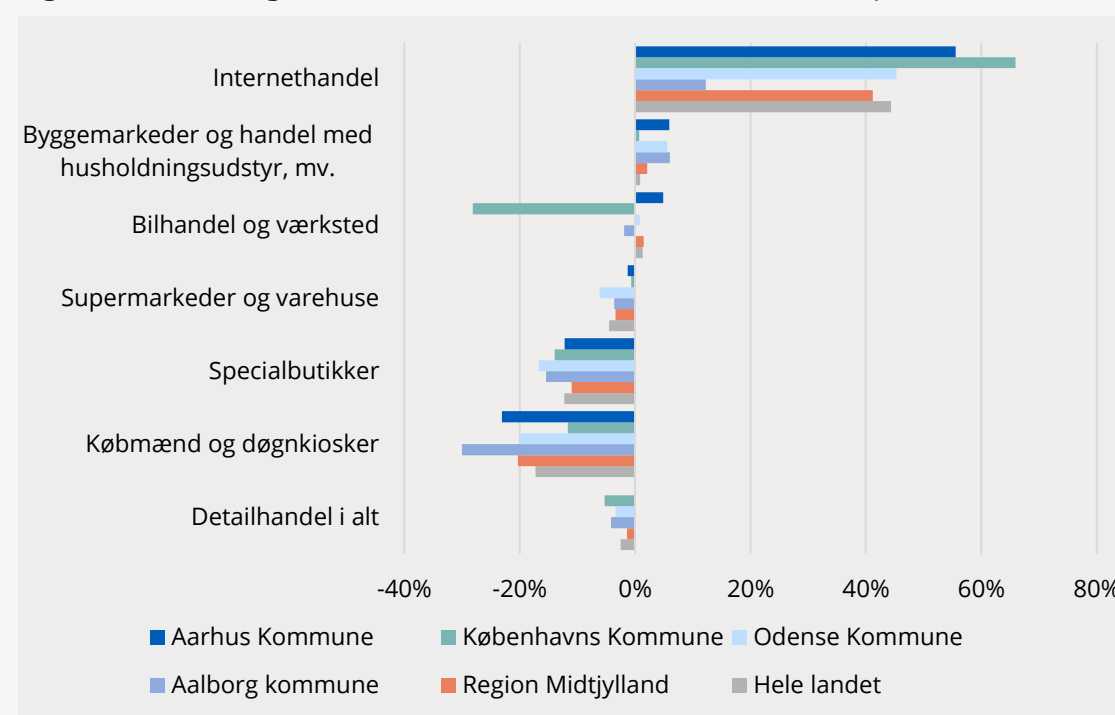
En lignende udvikling ses blandt de tre andre storbyer, regionen og hele landet, som vist i figuren til højre. Det fremgår, at særligt antallet af internethandelsvirksomheder er vokset meget i perioden over hele landet – på landsplan med mere end 40 pct. Omvendt fremgår det, at særligt specialbutikker samt købmænd og døgnkiosker har oplevet et fald. I Region Midtjylland er antallet af købmænd og døgnkiosker faldet med 20 pct., mens det tilsvarende tal for specialbutikkerne er 11 pct. Samlet set har antallet af detailhandelsbutikker ligget konstant i Aarhus Kommune i perioden 2016 til 2021, mens det er gået tilbage i de øvrige store kommuner og på landsplan.

Tabel 2.2. Antal virksomheder inden for detailhandel i Aarhus Kommune, 2016-21

Butikstype	2016	2019	2021
Købmænd og døgnkiosker	91	80	70
Supermarkeder og varehuse	158	159	156
Specialbutik med beklædning og fodtøj	290	238	220
Specialbutik med fødevarer	146	163	172
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	186	170	154
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr, mv.	456	468	483
Internethandel	108	122	168
Bilhandel og værksted	307	329	322
Detailhandel i alt	1.742	1.729	1.745

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.2. Udvikling i antal virksomheder inden for detailhandel, 2016-21

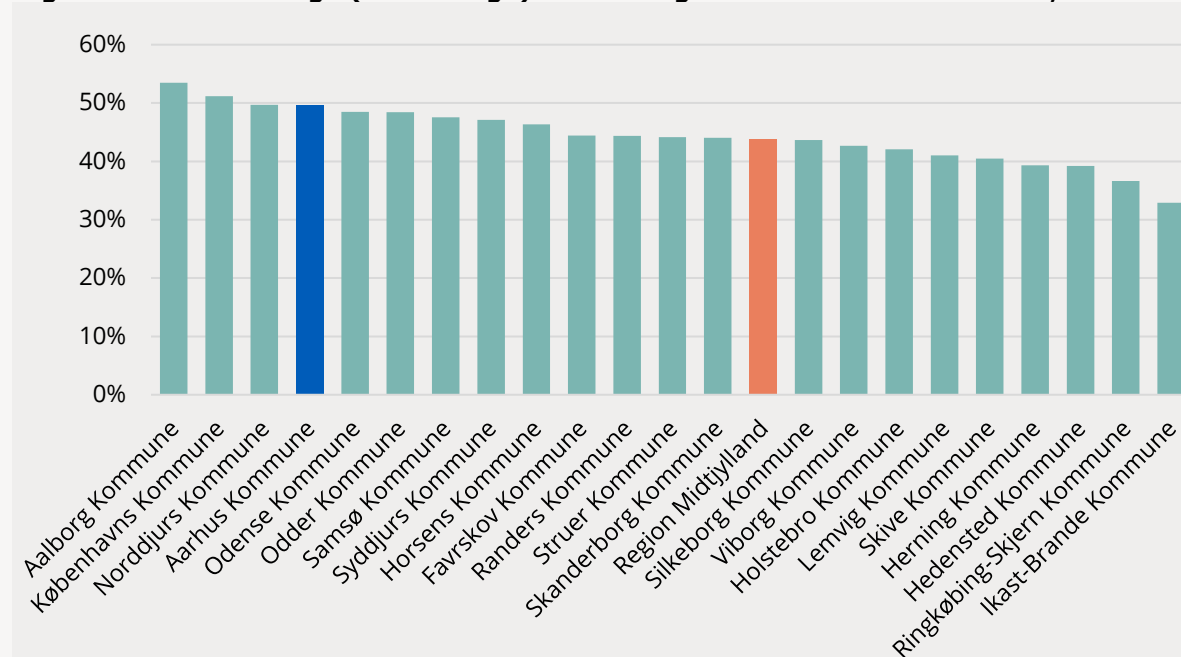
Mange unge med fritidsjobs arbejder i detailhandlen

Detailhandlen spiller en stor rolle for unge med fritidsjobs. Halvdelen af de unge i alderen 13-17 år med et fritidsjob i Aarhus Kommune arbejder inden for detailhandel, som vist i Figur 2.3. Det er lidt over niveauet for regionen som hele og nogenlunde på samme niveau som de øvrige storbyer. Generelt viser figuren, at detailhandlen beskæftiger en meget stor andel af unge med fritidsjobs blandt kommunerne.

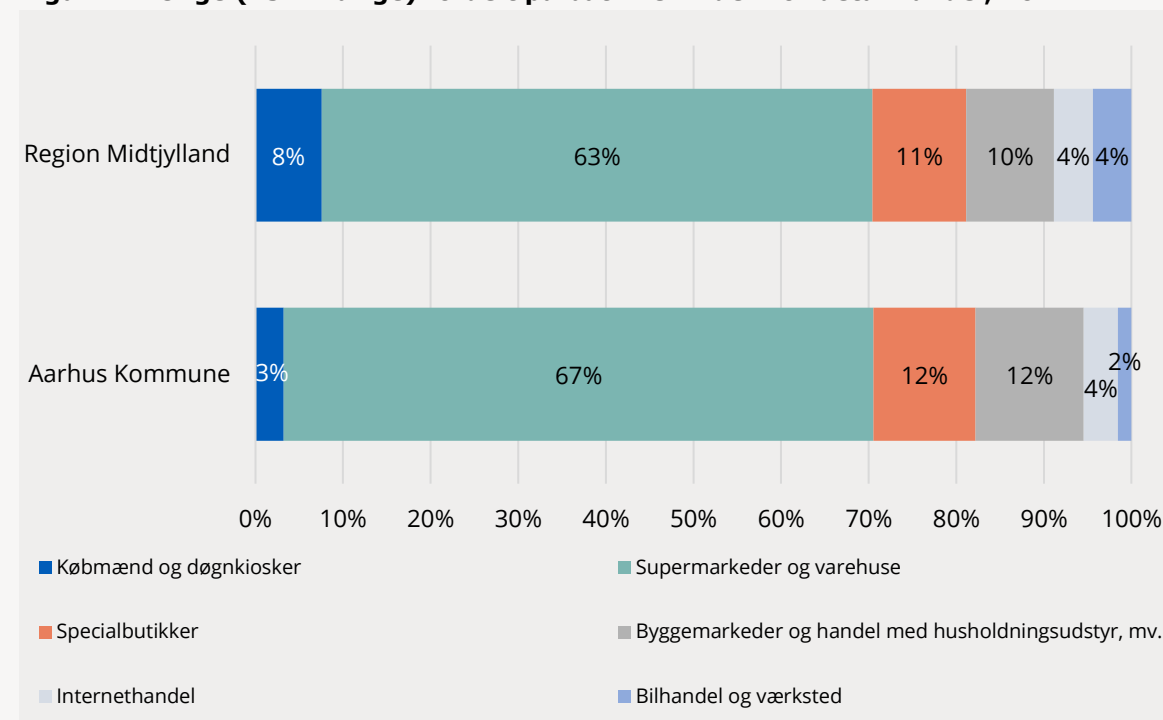
Særligt supermarkeder og varehuse beskæftiger mange af unge med fritidsjobs inden for detail i både Aarhus Kommune og regionens øvrige kommuner, som vist i Figur 2.4. Knap 70 pct. af de unge i Aarhus Kommune med fritidsjobs inden for detailhandlen er beskæftiget i kommunens supermarkeder og varehuse. Herefter følger specialbutikker samt byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv., der hver står for 12 pct. af beskæftigelsen blandt de unge med fritidsjobs.

Samlet udbygger denne analyse billedet af detailhandlen som en vigtig jobskaber – også i forhold til at komme i gang på jobmarkedet.

Figur 2.3. Andel af unge (13-17 årige) i beskæftigelse inden for detailhandel, 2021

Figur 2.4. Unge (13-17 årige) fordelt på butikker inden for detailhandel, 2021

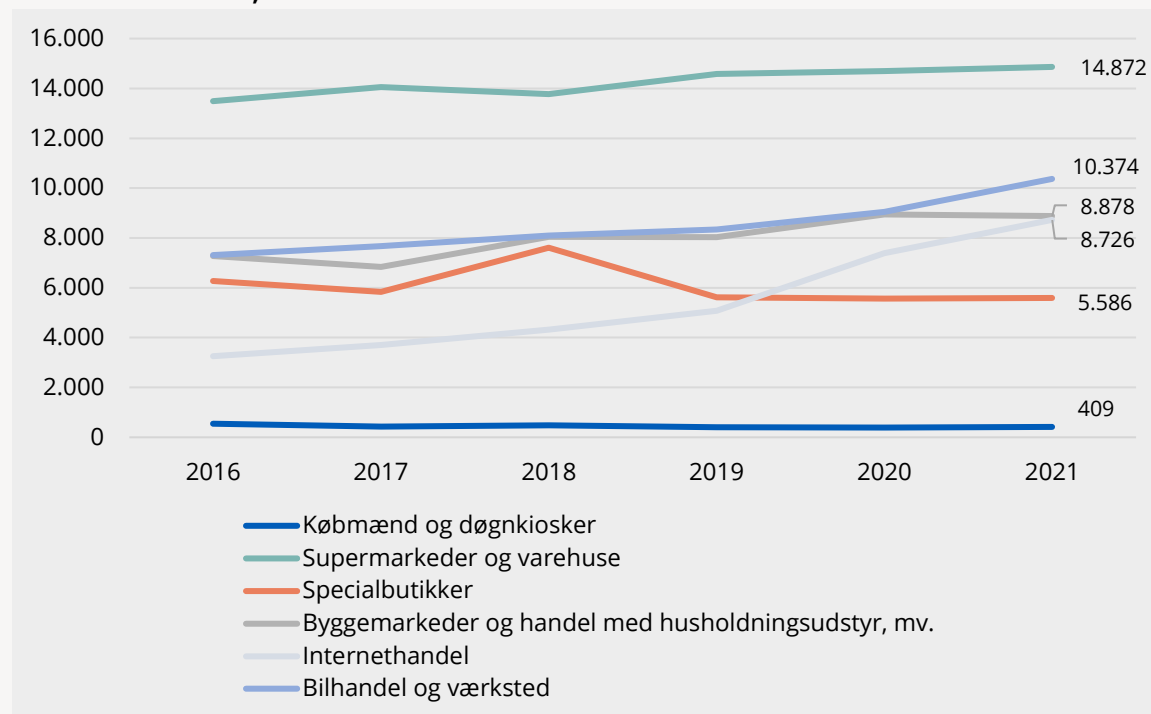
Stor stigning i omsætningen blandt virksomheder inden for internethandel i Aarhus Kommune

Overordnet er omsætningen blandt de fleste segmenter inden for detailhandel i Aarhus Kommune steget de senere år, som det fremgår af Figur 2.5. Samlet er omsætningen i detailhandel steget fra 38,1 mia. kr. til 48,8 mia. kr. i perioden 2016 til 2021, svarende til en fremgang på 28 pct.

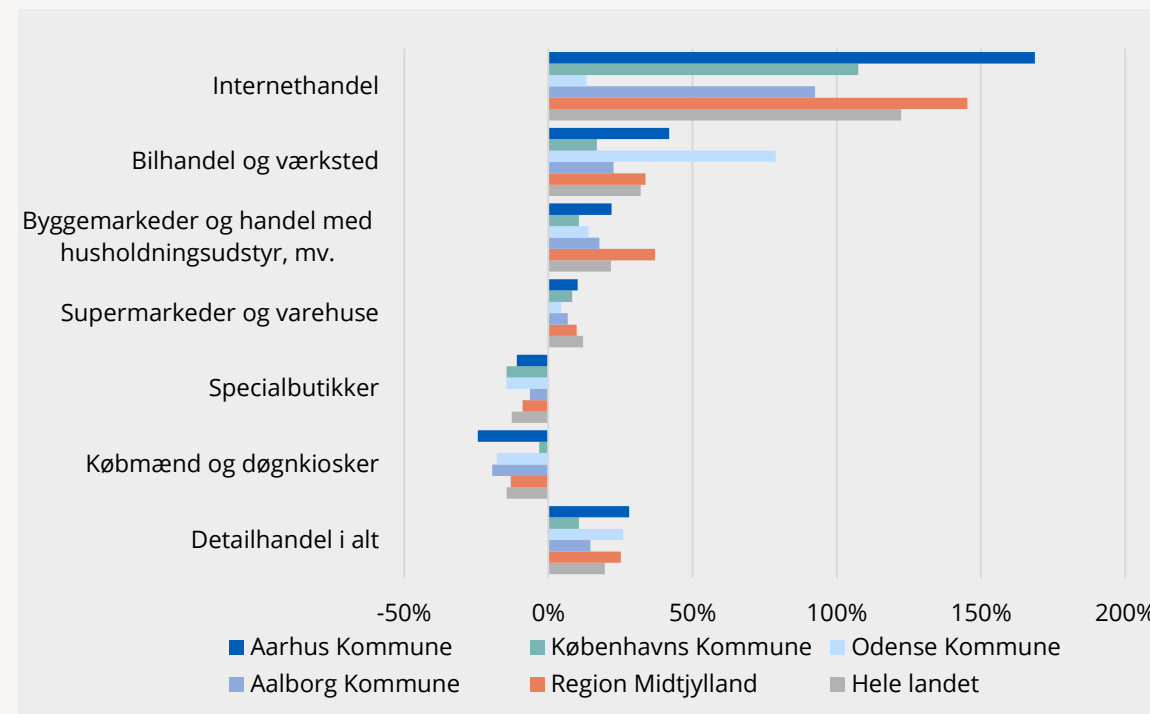
Særligt inden for internethandel har der været en stor stigning i omsætningen. Fra 2016 til 2021 er omsætningen på dette område steget fra 3.247 mio. kr. til 8.726 mio. kr., svarende til en stigning på 169 pct. En af forklaringerne er formentlig coronapandemien, der har betydet, at flere er begyndt at handle online. Også blandt supermarkeder og varehuse samt byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv. har der været en betragtelig stigning. Omvendt har der været et mindre fald i omsætningen blandt specialbutikker samt købmænd og døgnkiosker.

Aarhus Kommune har oplevet en større stigning i omsætningen inden for internethandel end sammenligningskommunerne, regionen og hele landet, som vist i Figur 2.6. Generelt er det også internethandel, der er vokset mest fra 2016 til 2021, men væksten er særlig høj i Aarhus Kommune. Samlet set er omsætningen inden for detailhandlen vokset mere i Aarhus Kommune end i de øvrige store kommuner – det gælder særligt i forhold til Københavns Kommune og Aalborg Kommune.

Figur 2.5. Udvikling i omsætning inden for detailhandel, (mio. kr. – 2016-priser)
Aarhus Kommune, 2016-21

Figur 2.6. Udvikling i omsætning inden for detailhandel, 2016-21

Supermarkeder og varehuse har den højeste gennemsnitlige omsætning

Opgøres den gennemsnitlige omsætning pr. virksomhed, er den højest blandt supermarkeder og varehuse, som vist i Tabel 2.3. I 2019 til 2021 lå den gennemsnitlige omsætning på 89,1. mio. kr. pr. virksomhed. Derefter følger internethandel, hvor den gennemsnitlige omsætning i 2019 til 2021 lå på 34,9 mio. kr. Den laveste gennemsnitlige omsætning findes blandt specialbutikker, der forhandler fødevarer.

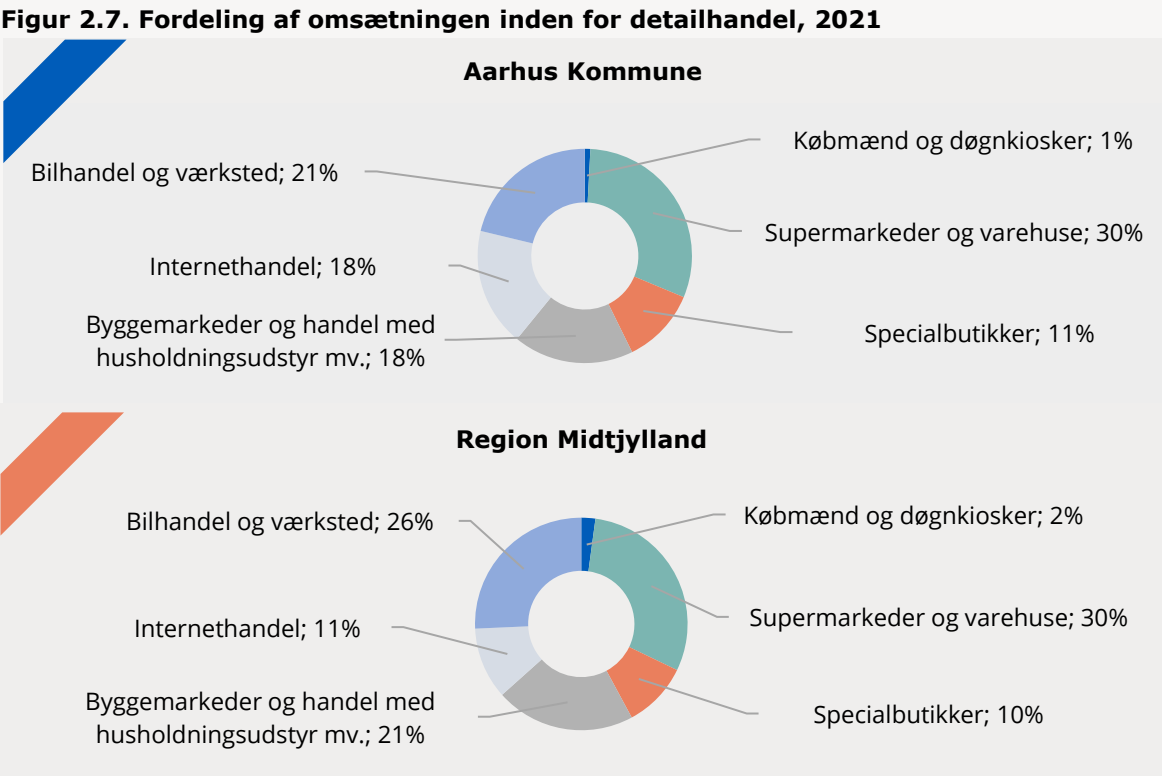
I 2021 stod supermarkeder og varehuse for det største bidrag (30 pct.) til den samlede omsætning inden for detailhandel i Aarhus Kommune, som det fremgår af Figur 2.7. Herefter følger bilhandel og værksted, der tegner sig for 21 pct. af omsætningen i Aarhus Kommune i 2021.

På regionalt niveau står internethandel for en mindre del af omsætningen end i Aarhus Kommune. Omvendt står bilhandel og værksted for en lidt større del af den samlede omsætning i detailhandlen i Region Midtjylland end i Aarhus Kommune.

Tabel 2.3. Gennemsnitlig årlig omsætning per virksomhed, mio. kr., Aarhus Kommune, 2016-18 og 2019-21

Butikstype	2016-18	2019-21
Købmænd og døgnkiosker	5,1	5,0
Supermarkeder og varehuse	80,0	89,1
Specialbutik med beklædning og fodtøj	6,0	6,4
Specialbutik med fødevarer	3,2	3,4
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	20,6	18,2
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	13,5	15,1
Internethandel	24,5	34,9
Bilhandel og værksted	21,7	25,8

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

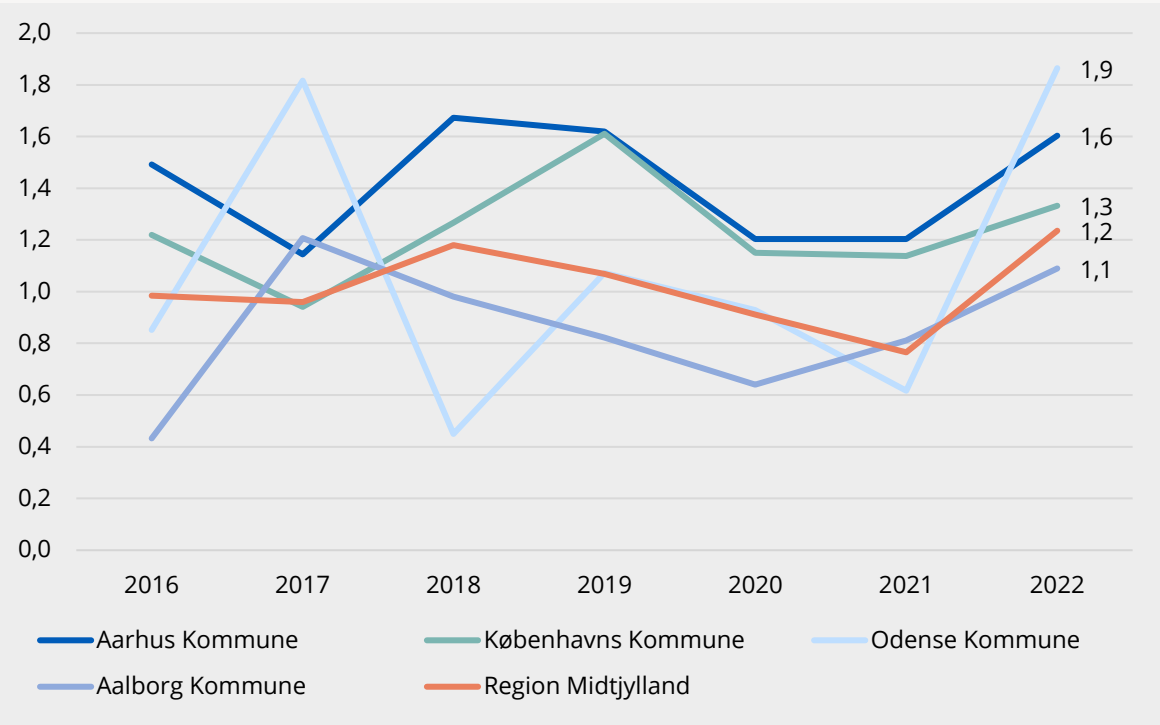
Stigning i antallet af konkurser inden for detailhandel i 2022

Figur 2.8. viser, hvor mange virksomheder inden for detailhandlen, der blev erklæret konkurs i Aarhus Kommune, Region Midtjylland og sammenligningskommunerne i perioden 2016 til 2022. Antallet af konkurser er opgjort pr. 100 virksomheder i perioden.

Det fremgår af Figur 2.8., at Aarhus Kommune i hele perioden, på nær i 2017, har haft lidt flere konkurser inden for detailhandel end blandt sammenligningskommunerne. Fra 2018 til 2021 faldt antallet af konkurser i Aarhus Kommune, men steg igen i 2022. Også i de tre andre storbyer og regionen som helhed har der været en stigning i antallet af konkurser i 2022. I Aarhus Kommune var der i 2022 1,6 konkurser pr. 100 virksomheder.

Af Tabel 2.4. fremgår det, hvordan konkurserne fordeler sig på typer af detailhandelsbutikker. Det fremgår, at specialbutikkerne i Aarhus Kommune har oplevet flest konkurser i perioden. Knap 40 pct. af alle konkurser i kommunen var blandt specialbutikkerne. På regionalt plan har der i perioden været flest konkurser blandt specialbutikkerne, der står for 32 pct. af alle konkurser.

Figur 2.8. Udvikling i antal konkurser pr. 100 detailhandels-virksomheder, 2016-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2022 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2016-21.

Tabel 2.4. Fordeling af konkurser i detailhandel, 2016-22

Butikstype	Aarhus Kommune	Region Midtjylland
Købmænd og døgnkiosker	5 (3%)	40 (7%)
Supermarkeder og varehuse	2 (1%)	16 (3%)
Specialbutikker	64 (37%)	177 (32%)
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr, mv.	44 (26%)	120 (22%)
Internethandel	39 (23%)	83 (15%)
Bilhandel og værksted	18 (10%)	112 (20%)
I alt	172 (100%)	548 (100%)

Erhvervsrettede tiltag for at styrke detailhandlen i Aarhus Kommune

Detailhandlens udvikling og betydning

En mangfoldig og interessant detailhandel er en forudsætning for den moderne kultur-, erhvervs- og turistby. Der er stor synergi i forhold til byens kulturliv, caféer og restauranter, når detailhandlen trives og udvikles. Der er øget fokus på koblingen til kulturelle begivenheder og events for at skabe en særlig oplevelse, som kan konkurrere med nethandlen. Det er derfor meget vigtigt med gunstige betingelser for etablerede og nye detailbutikker og oplevelseskoncepter i Aarhus, så det også fremadrettet er interessant for investorer og potentielle brands/koncepter at etablere sig i Aarhus.

Initiativer

Forbedrede rammebetingelser for detailhandlen

Den ændrede planlov fra 2017 indeholder forskellige muligheder for at liberalisere og afbureaukratisere planlægningen for detailhandel. Det har blandt andet givet mulighed for at planlægge større butikker, og det kvotesystem, der hidtil har reguleret placeringen af større butikker i city og i aflastningsområderne, er afskaffet. En temaplan for detailhandel i Aarhus, fra 2020, fokuserer på de centrale rammebetingelser:

- Mulighed for større dagligvarebutikker i Aarhus Kommune
- Mulighed for større udvalgswarebutikker i Aarhus Kommune

Temaplanen fastholder fokus på det centrale City som dynamoen og for at sikre, at aflastningscentre er til aflastning og ikke udvikler sig til butikcentre, der konkurrerer med City og de store bydelscentre, muliggøres butikker på under 2.000 m² ikke.

Afstand til dagligvarebutikker er vigtig i tæt befolkede byområder, og der arbejdes løbende på at sikre tilstedeværelse af disse butikker i forbindelse med byudvikling.

Pilotprojekt som skal styrke innovations- og omstillingsevne i detailhandlen

Truslen fra e-handel, Covid-19 samt klimakrise, energikrise og høj inflation gør fremtiden usikker for mange detailhandelsforretninger. Butikkerne oplever markant forøgede udgifter samtidig med, at forbrugerne har færre penge til rådighed til forbrug. Et nyt pilotprojekt i 2023 vil bidrage til at understøtte innovations- og omstillingsevnen i byens detailhandel. Initiativet skal hjælpe med til at fremtidssikre en række butikker ved udvikling af stærke forretningsmodeller. Initiativet gennemføres i samarbejde med Aarhus Cityforening og lokale gadeforeninger. Projektet vil udarbejde og følge op på

individuelle forretningsplaner for en række butikker og dele best practices med byens øvrige detailhandel.

Sparring med detailbutikker

De aarhusianske detailhandelsvirksomheder har i 2022 haft adgang til lokal og specialiseret vejledning. Et overblik over de bevillinger, der er givet i 2022, indikerer, at detailhandlen har modtaget 40 bevillinger i 2022. Særligt bevillinger relateret til digitalisering har været udbredt. Der er i alt 15 aarhusianske virksomheder inden for detail, som har modtaget bevillinger relateret til digitalisering.

Vision for Aarhus Midtby – en grønnere bymidte

I 2022 blev en ny vision for Aarhus Midtby vedtaget. Det er en overordnet vision til inspiration for at udvikle den måde, aarhusianere bor på, færdes, bevæger sig og er sammen på, og den måde, borgerne bruger byens rum og muligheder. Aarhus skal også fremover som handelsby være en attraktion for besøgende og for aarhusianere med handelsgader med et mangfoldigt og rigt handelsliv.

Byens centrale torve og pladser har potentialet til større attraktivitet som opholdssteder gennem kvalitetsløft, og visionen fokuserer på behovet for mere begrønning. Det grønne i byen bidrager til midtbyens udtryk, gør byen mere indbydende og bidrager til den overordnede bykvalitet. Nye parker og byrum skal udpeges, og eksisterende videreudvikles. Der skal være plads til både den formelle og den uformelle brug af byrummene – al plads skal ikke bruges til events og faste installationer, der skal også være plads til ophold og rekreation. Natur og biodiversitet får større og større betydning i byen, både når der udvikles nyt og arbejdes med eksisterende byrum.

Levende og bæredygtige bymidter i små og mellemstore byer

Aarhus Kommune deltager i et samarbejde omkring ansøgning til Regionalfonden omkring levende og bæredygtig byudvikling. Målgruppen for puljen er bymidter med 4.000-20.000 indbyggere, hvor Aarhus Kommune har 5 områder: Solbjerg, Mårslet, Løgten, Beder-Malling og Lystrup.

Udviklingen af et attraktivt og bæredygtigt byliv for lokale erhverv og borgere skal bidrage til at sikre en sammenhængskraft i samfundet. Initiativet skal derfor understøtte, at byer og lokalområder også uden for højsæsonen kan have arbejdspladser, åbne butikker og attraktive kultur- og oplevelsestilbud til såvel besøgende som områdets borgere.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

3

Temaafsnit om fødevaresektoren

Det andet temaafsnit i dette års kommunerapporter sætter fokus på fødevaresektorens betydning for erhvervslivet i de midtjyske kommuner.

De første sider viser, hvordan antallet af jobs og virksomheder har udviklet sig de seneste år inden for fødevaresektoren – både for sektoren samlet set og for de forskellige delområder i sektorens værdikæde.

Dernæst fokuserer afsnittet på udviklingen i sektorens omsætning, eksport samt nettoinvesteringer.

Til sidst giver afsnittet et overblik over kommunens initiativer for at understøtte udviklingen inden for fødevareområdet.

Fødevaresektoren er det fjerdestørste ressourceområde i Aarhus Kommune

Fødevaresektoren er beskæftigelsesmæssigt det fjerdestørste ressourceområde i Aarhus Kommune. Figur 3.1. viser, at fødevaresektoren har en samlet beskæftigelse på godt 8.700 fuldtidsjobs i Aarhus Kommune i 2021.

Figur 3.2. viser fødevaresektorens andel af den samlede private beskæftigelse i de midtjyske kommuner i 2021 sammenholdt med niveauet i hele regionen og på landsplan.

I Aarhus Kommune udgør fødevaresektoren 8 pct. af den samlede beskæftigelse i 2021, hvilket er lavere end i regionen (14 pct.) og hele landet (12 pct.).

Figuren viser også, at fødevaresektoren er mindst i de større kommuner. Omvendt fylder fødevaresektoren mest i de mindre landkommuner som Lemvig og Samsø Kommuner.

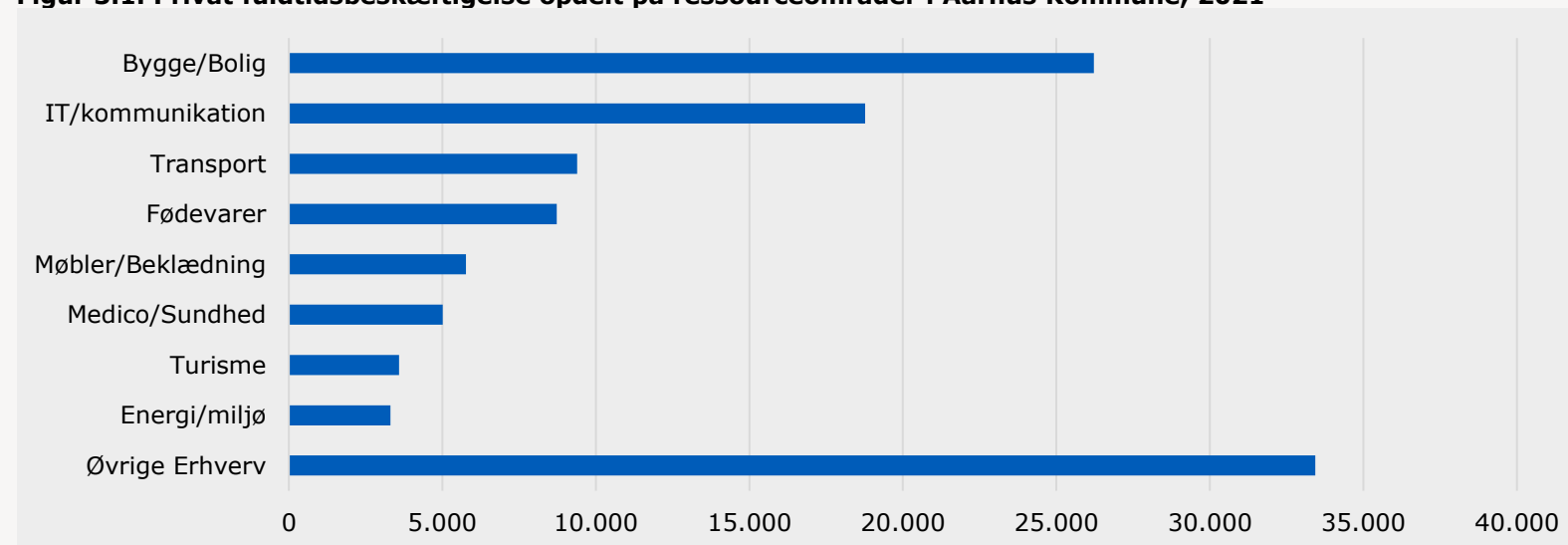
Ressourceområder

Ressourceområder er et alternativ til den officielle branchegruppering af dansk erhvervsliv, og inddeler brancherne i otte sammenhængende områder baseret på de slutprodukter, som virksomhederne bidrager til. Dertil kommer *Øvrige erhverv*, der består af brancher, som ikke direkte kan relateres til et enkelt område.

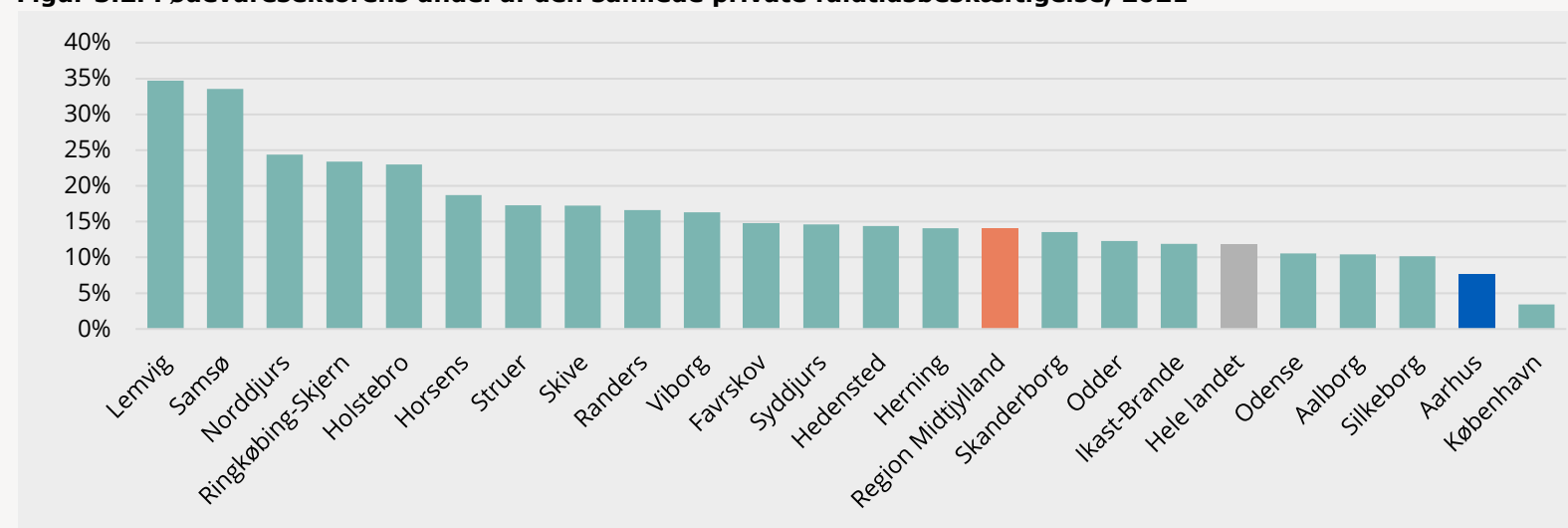
Ressourceområderne adskiller sig fra branche- og klyngegrupperingen i afsnit 4. Resultaterne for fødevaresektoren kan derfor ikke sammenlignes direkte med resultaterne for fødevareklyngen i afsnit 4.

I dette afsnit opdeles fødevaresektoren i tre delområder - primære erhverv, fremstillingserhverv samt støtte- og serviceerhverv. Sidstnævnte omfatter virksomheder, der fx handler med fødevarer (engros) og fremstiller udstyr til landbrugs- og fremstillingserhvervene.

Figur 3.1. Privat fuldtidsbeskæftigelse opdelt på ressourceområder i Aarhus Kommune, 2021

Figur 3.2. Fødevaresektorens andel af den samlede private fuldtidsbeskæftigelse, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Fremgang i fødevaresektorens beskæftigelse i Aarhus Kommune

Tabel 3.1. viser udviklingen i beskæftigelsen i perioden 2016 til 2021 både for fødevaresektoren samlet og for sektorens delområder (primære erhverv, fremstillingserhverv samt støtte- og serviceerhverv) i Aarhus Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og hele landet.

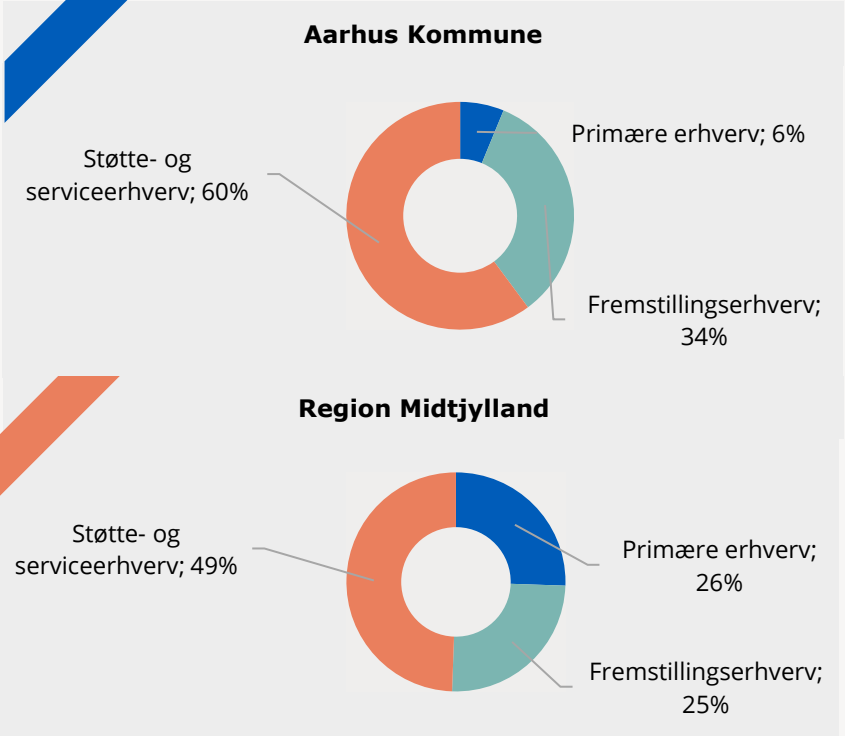
I perioden 2016 til 2021 steg beskæftigelsen inden for fødevaresektoren i Aarhus Kommune fra ca. 8.500 til ca. 8.700 fuldtidsansatte – svarende til en stigning på ca. 3 pct. Det fremgår, at beskæftigelsen især er steget inden for fremstillingserhvervene i perioden. I sammenligningskommunerne, regionen og hele landet er den samlede beskæftigelse i fødevaresektoren vokset med 2-4 pct. og her er jobvæksten også størst inden for fremstillingserhvervene.

Figur 3.3. viser, at fremstillingserhvervene og støtte- og serviceerhvervene står for en noget større andel af den samlede beskæftigelse i fødevaresektoren i Aarhus Kommune end i hele regionen. Omvendt fylder de primære erhverv noget mere i Region Midtjylland samlet end i Aarhus Kommune.

Tabel 3.1. Antal private jobs og jobvækst i fødevaresektoren opdelt på delområde, 2016-21

Delområde	Antal fuldtidsjobs i Aarhus Kommune			Jobvækst 2016-21 (pct.)	Jobvækst Sammenligningskommuner 2016-21 (pct.)	Jobvækst Region Midtjylland 2016-21 (pct.)	Jobvækst Hele landet 2016-21 (pct.)
	2016	2019	2021				
Primære erhverv	589	509	543	-7,9%	7,0%	0,4%	0,7%
Fremstillings- erhverv	2.635	2.830	2.935	11,4%	7,8%	7,4%	5,7%
Støtte- og serviceerhverv	5.236	5.099	5.250	0,3%	1,4%	4,0%	3,7%
Fødevare- sektoren i alt	8.461	8.438	8.728	3,2%	2,3%	3,9%	3,5%

Figur 3.3. Fuldtidsbeskæftigelse inden for fødevaresektoren fordelt på delområder, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Sammenligningskommunerne omfatter Københavns Kommune, Odense Kommune og Aalborg Kommune. Grundet en lav beskæftigelse er Københavns Kommune udeladt af beregningen af sammenligningskommunernes jobvækst i de primære erhverv.

Fremgang i antallet af fremstillingsvirksomheder i Aarhus Kommune

Mens beskæftigelsen er vokset inden for fødevarer sektoren i perioden 2016 til 2021, er antallet af virksomheder i fødevarer sektoren faldet en anelse i Aarhus Kommune. Tabel 3.2. viser, at antallet af virksomheder i fødevarer sektoren faldt fra 947 virksomheder i 2016 til 937 i 2021. Dette fald skyldes en tilbagegang inden for de primære erhverv.

Figur 3.4. viser det gennemsnitlige antal fuldtidsjobs for virksomhederne i sektorens forskellige delområder og sammenligner Aarhus Kommune med de øvrige storbykommuner samt regionen og hele landet.

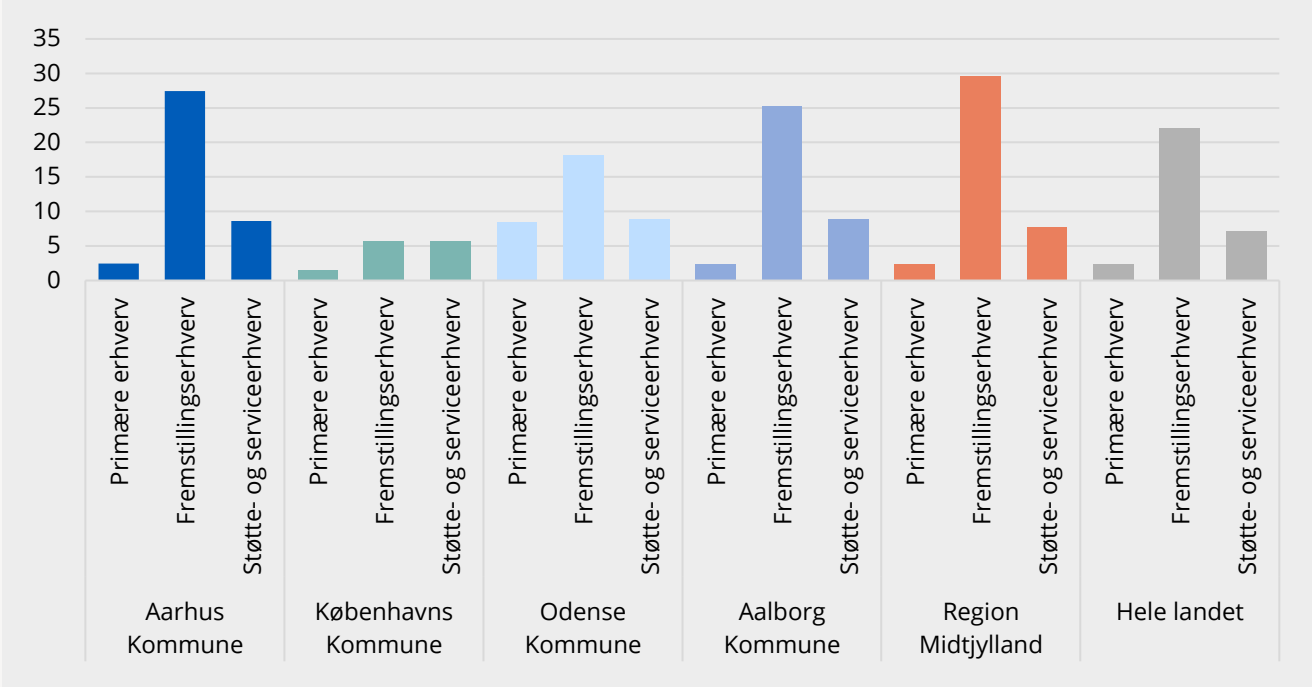
Sammenlignet med Københavns Kommune og Odense Kommune er fremstillingsvirksomhederne noget større i Aarhus Kommune, hvor de i gennemsnit beskæftiger 27 fuldtidsjobs mod 6 og 18 fuldtidsjobs i hhv. Københavns og Odense kommuner. Omvendt beskæftiger virksomhederne inden for de primære erhverv i gennemsnit væsentlig flere i Odense Kommune (bl.a. gartnerier) end i Aarhus Kommune og resten af landet.

Tabel 3.2. Antal virksomheder i fødevarer sektoren i Aarhus Kommune, 2016-21

Delområde	2016	2019	2021	Ændring 2016-21 i pct.
Primære erhverv	249	229	221	-11,2%
Fremstillingserhverv	90	98	107	18,9%
Støtte- og serviceerhverv	608	601	609	0,2%
Fødevarer sektoren i alt	947	928	937	-1,1%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder.

Figur 3.4. Antal fuldtidsjobs pr. virksomhed inden for fødevarer sektoren, 2021

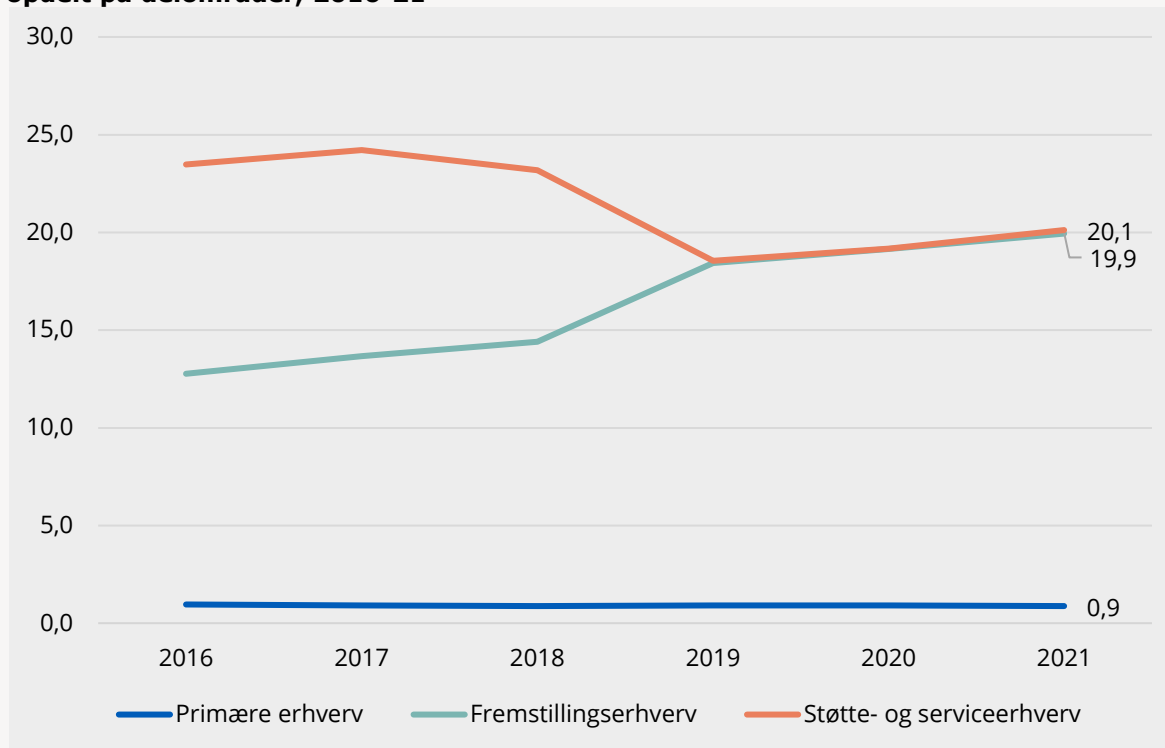

Øget omsætning inden for fremstillingserhverv i Aarhus Kommune

Virksomhedernes omsætning er en anden central indikator for at belyse fødevaresektorens udvikling og betydning lokalt. Figur 3.5. viser omsætningen for fødevaresektorens forskellige delområder i Aarhus Kommune i perioden 2016 til 2021. Figuren viser, at støtte- og serviceerhvervene havde en markant højere omsætning end fremstillingserhvervene i starten af perioden. Siden 2019 har omsætningen på de to områder ligget på niveau med hinanden.

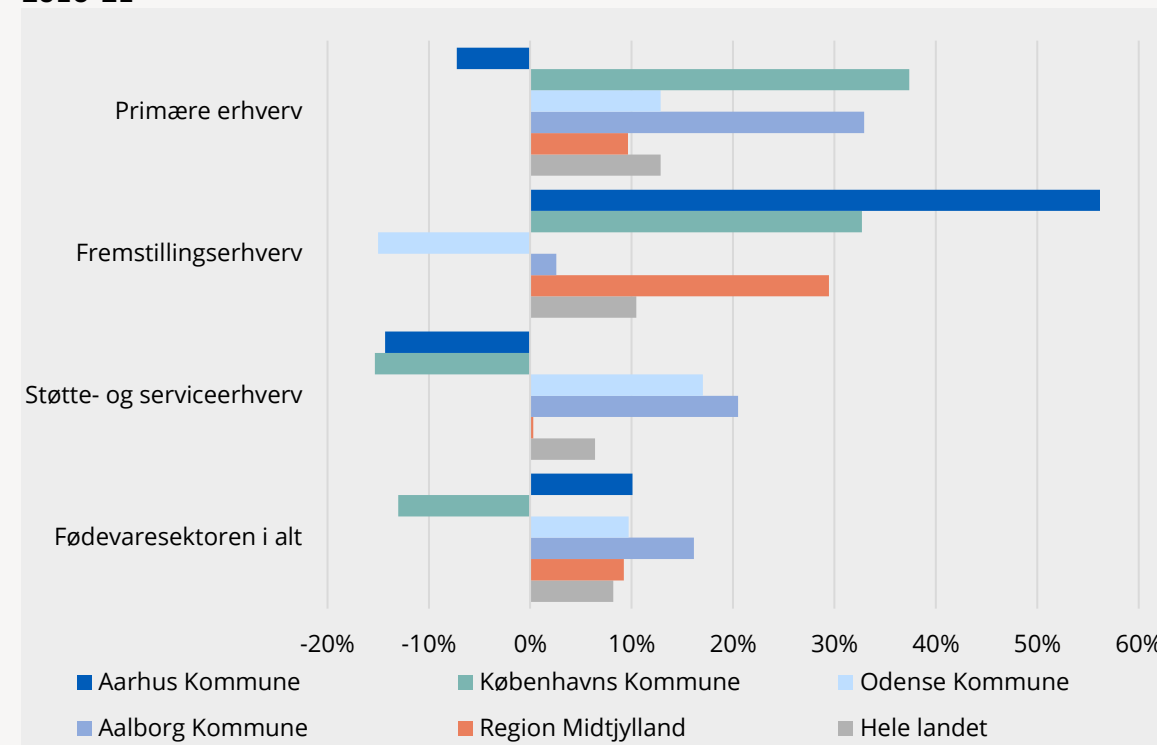
Figur 3.6. viser udviklingen i fødevaresektorens samlede omsætning samt for de tre delområder i perioden 2016 til 2021. Sektorens samlede omsætning er steget med ca. 10 pct. i Aarhus Kommune i perioden, mens den er steget med 9 pct. i regionen som hele. Blandt de øvrige storbykommuner har Aalborg Kommune oplevet den største vækst på ca. 16 pct., mens sektorens omsætning i Københavns Kommune er faldet med ca. 13 pct. Aarhus Kommune har – sammenlignet med andre kommuner, regionen og hele landet – oplevet en markant højere omsætningsvækst inden for fremstillingserhvervene.

Figur 3.5. Fødevaresektorens omsætning (mia. kr. – 2016-priser) i Aarhus Kommune opdelt på delområder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort i faste priser (2016-priser).

Figur 3.6. Udvikling i omsætning inden for fødevaresektoren opdelt på delområder, 2016-21

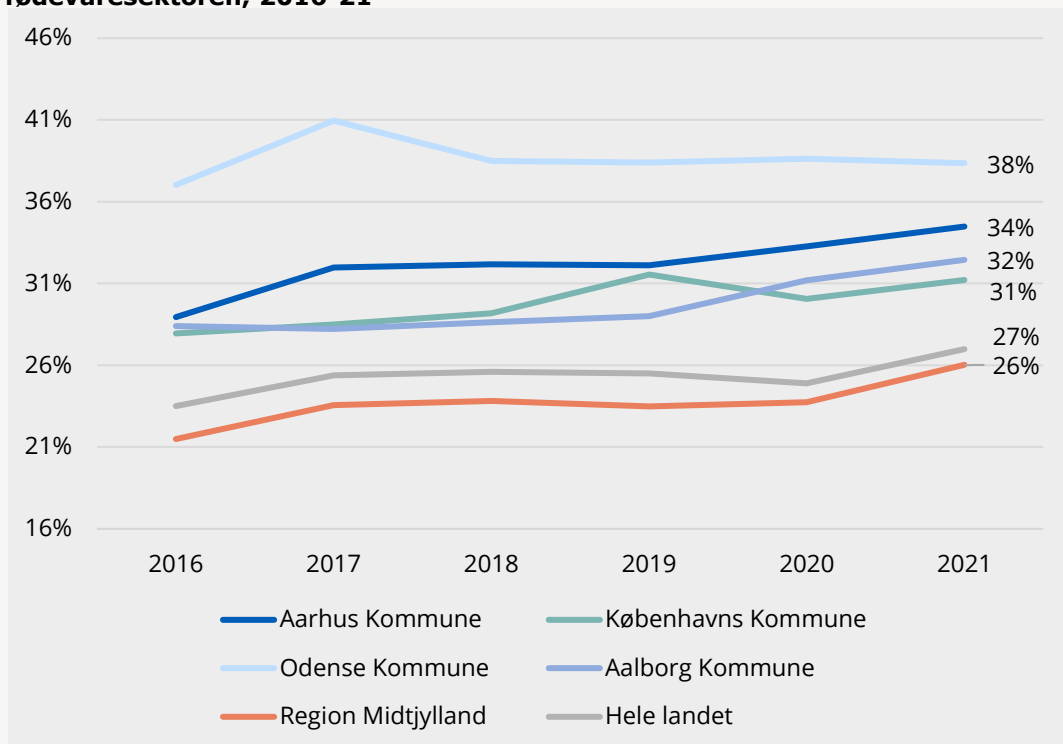

Andel af virksomheder med eksport er stigende i fødevaresektoren

Andelen af eksportvirksomheder i fødevaresektoren er generelt høj sammenlignet med erhvervslivet samlet set. Figur 3.7. viser andelen af eksportvirksomheder i fødevaresektoren i Aarhus Kommune i perioden 2016 til 2021 holdt op mod sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet. Aarhus Kommune har gennem hele perioden en højere andel af eksportvirksomheder end Aalborg og Københavns kommuner og lavere end Odense Kommune. Andelen af eksportvirksomheder i Aarhus Kommune er vokset fra 29 til 34 pct. og har nærmet sig niveauet i Odense Kommune.

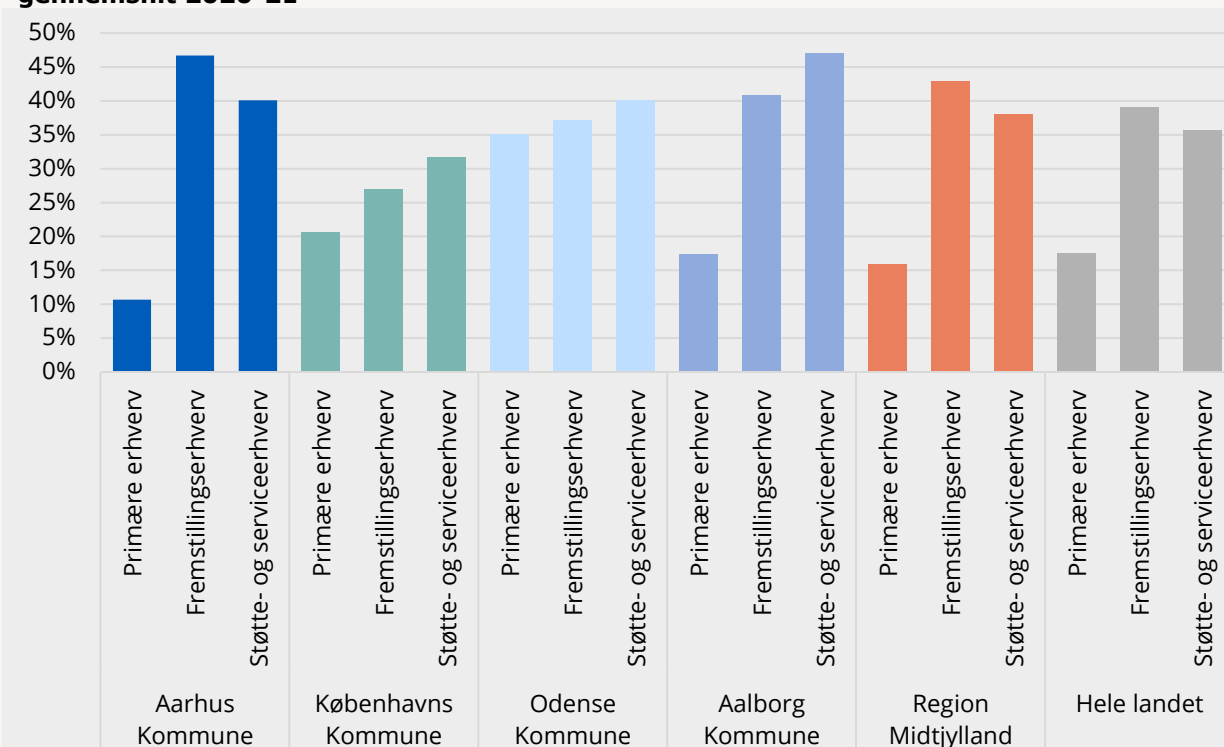
Figur 3.8. viser andelen af virksomheder med eksport inden for fødevaresektorens delområder. Generelt er andelen af eksportvirksomheder højest inden for fremstillingserhvervene samt støtte- og serviceerhvervene. Det skyldes, at de primære erhverv hovedsageligt producerer varer og produkter, der indgår i produktionen af slutprodukterne, som fremstilles og sælges af de andre erhverv. Sammenlignet med de øvrige storbykommuner, regionen og hele landet har Aarhus Kommune en relativt lav andel af eksportvirksomheder inden for de primære erhverv, men til gengæld en høj andel blandt fremstillingsvirksomheder.

Figur 3.7. Udviklingen i andelen af virksomheder med eksport i fødevaresektoren, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 3.8. Andelen af virksomheder med eksport i fødevaresektoren opdelt på delområder, gennemsnit 2020-21

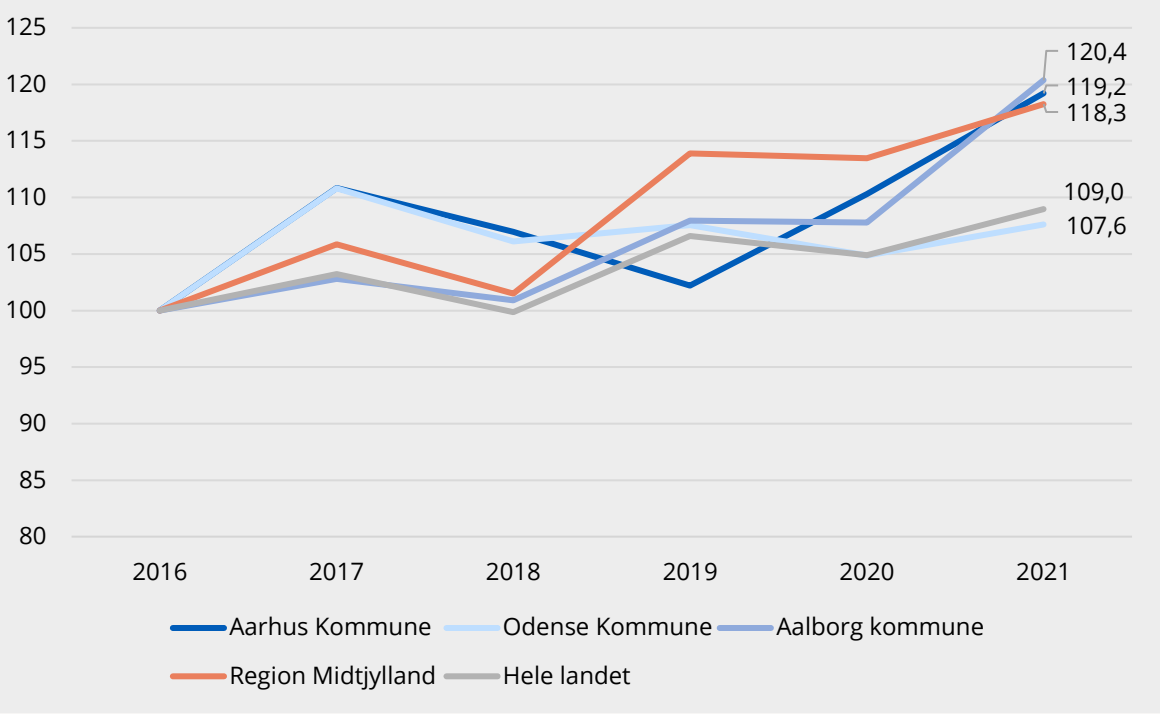
Øget eksport i fødevaresektoren

Figur 3.9. og 3.10. viser, hvordan værdien af fødevarevirksomhedernes eksport har udviklet sig gennem de seneste år i Aarhus Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet. Figur 3.9. viser den indekserede udvikling i fødevaresektorens eksportværdi i perioden 2016 til 2021. Det fremgår, at sektorens eksport er vokset med 19 pct. i Aarhus Kommune i perioden, hvilket svarer til niveauet i Aalborg Kommune og Region Midtjylland. Fremgangen i Aarhus Kommune er koncentreret i perioden 2019 til 2021.

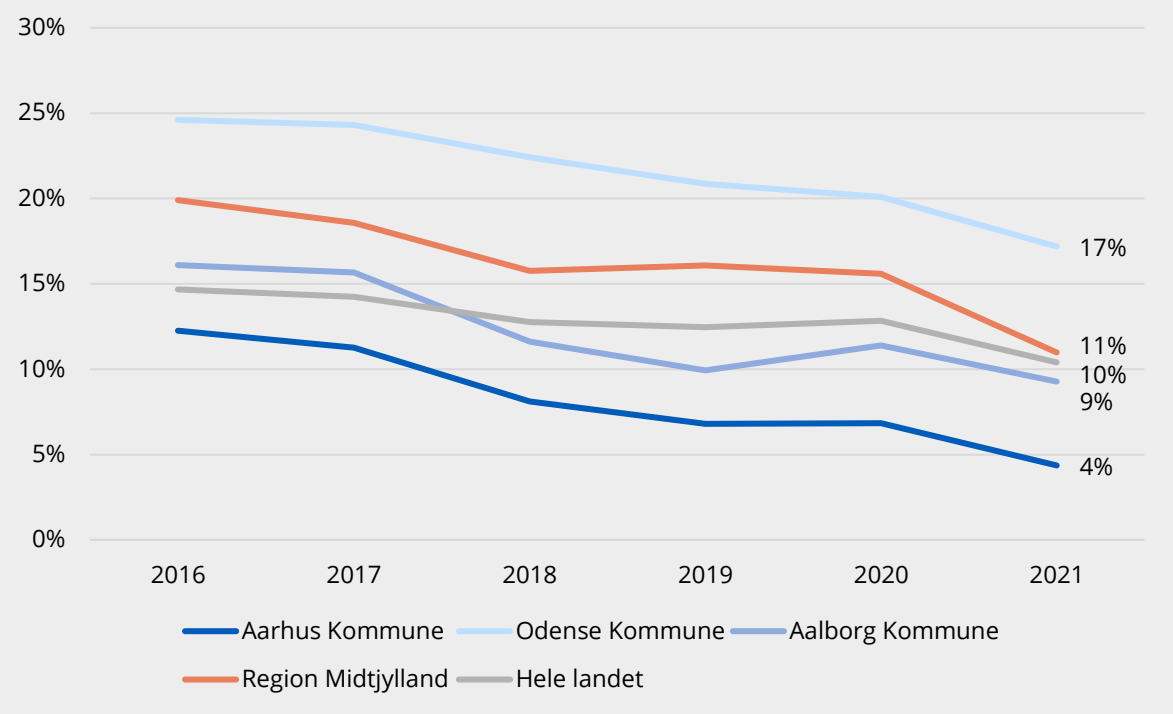
Figur 3.10. viser fødevaresektorens andel af erhvervslivets samlede eksport i perioden 2016 til 2021. I Aarhus Kommune står fødevaresektoren for en markant lavere andel af erhvervslivets samlede eksport end i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Samtidig viser figuren, at fødevaresektorens eksportandel er faldet generelt. I Aarhus Kommune er sektorens eksportandel faldet fra 12 til 4 pct. i perioden. Det illustrerer, at eksporten inden for fødevaresektoren ikke er vokset i samme omfang som i erhvervslivet generelt (se afsnit 5).

En del af stigningen i erhvervslivets samlede eksport skyldes formentlig, at eksporttallene fra Danmarks Statistik omfatter en række ydelser, som ikke er relateret til eksport. Det gælder blandt andet salg af elektricitet, som er vokset i Aarhus Kommune i perioden. Udviklingen i fødevaresektorens andel af den samlede eksport er derfor forbundet med en vis usikkerhed.

Figur 3.9. Indekseret udvikling i fødevaresektorens eksportværdi (2016=100), 2016-21

Figur 3.10. Udvikling i fødevaresektorens andel af den samlede eksport, 2016-21

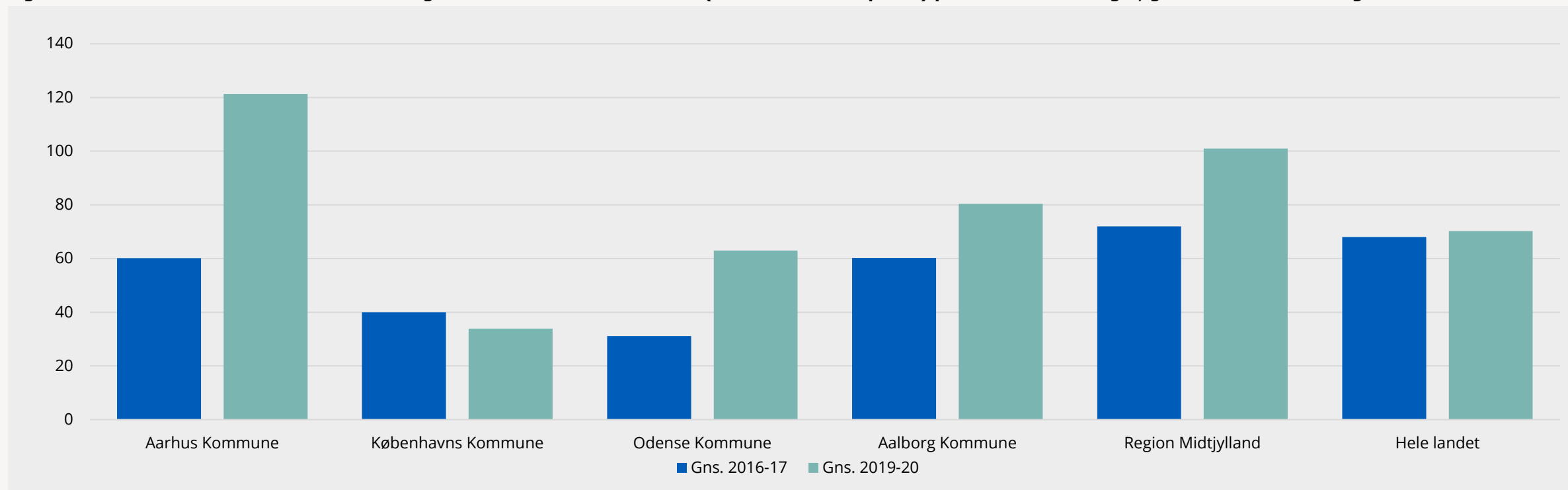
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportværdien er opgjort i 2016-priser. Grundet manglende data er Københavns Kommune udeladt af figuren. Eksportværdien er opgjort på kommuneniveau på baggrund af arbejdsstedernes placering.

Fordobling af fødevaresektorens nettoinvesteringer

Figur 3.11. viser fødevaresektorens nettoinvesteringer pr. fuldtidsbeskæftiget i perioderne 2016 til 2017 og 2019 til 2020 og tegner dermed et billede af i hvor høj grad, virksomhederne i sektoren investerer i nyt udstyr og ny teknologi. Nettoinvesteringer (bruttoinvesteringer minus afskrivninger) er således udtryk for udvidelsen af kapitalapparatet (investeringer + bygninger).

Figuren viser, at fødevaresektorens nettoinvesteringer pr. beskæftiget i Aarhus Kommune er fordoblet fra 60.000 kr. i 2016 til 2017 til 121.000 kr. i 2019 til 2020. Til sammenligning er fødevaresektorens nettoinvesteringer for hele regionen vokset fra 72.000 til 101.000 kr. I Aalborg og Odense kommuner er sektorens nettoinvesteringer også vokset i perioden – om end i et noget mindre omfang end i Aarhus Kommune.

Figur 3.11. Fødevaresektorens nettoinvesteringer inden for fødevareområdet (1.000 kr. – 2016-priser) pr. fuldtidsbeskæftiget, gennemsnit 2016-17 og 2019-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Grundet diskretioneringer i data er følgende kommuner udeladt i beregningen for hele landet: Albertslund, Egedal, Faxe, Glostrup, Holbæk, Hørsholm, Kalundborg, Lejre og Lyngby-Taarbæk kommuner.

Initiativer og tiltag i Aarhus Kommune til at understøtte fødevaresektoren

Uddannelse, forskning og innovation i den aarhusianske fødevareklynge

Østjylland kan på mange måder betegnes som Danmarks fødevarecentrum, og i Aarhus Kommune er fødevareklyngen både produktions- og vidensmæssigt til stede. I særdeleshed har Aarhus en styrkeposition, når det kommer til uddannelse, forskning og innovation inden for landbrug og fødevarer. Her er Agro Food Park et fysisk kraftcenter og centrum for den danske fødevareklynge, hvilket i høj grad skyldes samarbejdet mellem virksomheder, uddannelsesinstitutioner og fødevareorganisationer. For eksempel virksomhederne IFF, Arla Foods og AAK samt SEGES Innovation og Aarhus Universitets fødevareinstitut.

Med cirka 50.000 arbejdspladser har det østjyske landbrugs- og fødevareerhverv stor betydning for væksten i Aarhus Kommune, men klyngen er også udfordret af manglen på kvalificeret arbejdskraft. Dette har man i Aarhus forsøgt at imødegå ved at styrke markedsføringen af den danske fødevare- og gastronomiposition. For eksempel har Food Nation i Agro Food Park etableret et Visitor Center, som sætter fokus på den danske fødevareklynge styrker med henblik på at tiltrække flere virksomheder, investeringer, medarbejdere og studerende til Aarhus og Østjylland.

Muligheder og potentialer ved grøn omstilling

En anden udfordring for landbrugs- og fødevaresektoren er den grønne omstilling, som også rummer muligheder og potentialer for fødevareområdet i Danmark. Disse muligheder kommer blandt andet til udtryk i Agro Food Park, der siden 2009 har etableret sig som et af Europas stærkeste fødevaremiljøer for forskning, innovation og iværksætteri. Men lande som Holland, Israel, Singapore og USA har også lignende miljøer, hvor udviklingen går hurtigt, så det kræver et tæt samarbejde i Midt- og Østjylland, for at Aarhus bevarer sin styrkeposition inden for fødevareområdet.

Agro Food Park rummer nu knap 100 virksomheder, uddannelsesinstitutioner og organisationer og er arbejdssted for cirka 1.400 personer. I sommeren 2022 åbnede desuden et tredje flerbrugerhus på i alt 8.300 m². Det betyder, at yderligere 10-15 virksomheder og 100-150 flere arbejdspladser flytter dertil. Aarhus er dermed godt rustet i udviklingen af fremtidens bæredygtige og klimaneutrale løsninger i landbrugs- og fødevareerhvervet. Blandt andet er Agointelli og Fieldsense eksempler på lokale virksomheder, der arbejder med nye klimavenlige og bæredygtige løsninger til landbruget og fødevareerhvervet. I 2022 har to store forsknings- og innovations-

projekter inden for grøn omstilling desuden opnået støtte fra Innovationsfonden og Novo Nordisk Fonden. Begge bevillinger er på mere end 200 mio. kr. og tildelt henholdsvis SEGES Innovation og Aarhus Universitet.

Partnerskaber og bæredygtige måltider

Fokus på partnerskaber og bæredygtig vækst er kernen i Aarhus Kommunes erhvervsplan, hvor fødevarer og gastronomi er én af syv klynger. Erhvervsplanens initiativer omfatter blandt andet indsatserne i Agro Food Park, ligesom kommunens fødevarestrategi, der skal sikre mere bæredygtige måltider i de offentlige køkkener, også er med til at skabe bæredygtig vækst i fødevareerhvervet. Ved at reducere klimaaftrykket på de fødevarer, kommunen køber ind, er Aarhus Kommune på den måde med til at fremskynde lokal erhvervsudvikling og innovation med fokus på grønt iværksætteri.

En anden aarhusiansk innovationsplatform for fødevareklyngen er Danmarks største madfestival, FOOD Festival, som hvert år afholdes i Aarhus. På festivalen deltager over 250 nordiske avlere, kokke og producenter samt cirka 30.000 deltagere. For erhvervet er festivalen dermed et centralt event til videndeling, netværk, branding og afsætning.

Initiativer målrettet talentudvikling og iværksætteri

Aarhus Kommune har en ambition om, at virksomhederne i kommunen forbliver førende i udviklingen af bæredygtige og klimaneutrale løsninger. Derfor har Aarhus Kommune intensiveret sit samarbejde med Agro Food Park ved at finansiere udviklingen af et karriere- og talentmiljø. Initiativet skal være med til at højne antallet af iværksættere og nye virksomheder med fokus på grøn vækst og bæredygtige løsninger.

Partnerskabet er desuden med til at styrke talentsamarbejdet mellem de relevante aktører i klyngen, herunder Food & Bio Cluster Denmark, Food Nation, Erhvervshus Midtjylland, The Link og The Kitchen på Aarhus Universitet samt andre aktører i Aarhus. Indsatsen er tæt forbundet med Aarhus Kommunes tværgående iværksætterindsatser, som varetages af The Link og Erhvervshus Midtjylland i regi af Startvækst Aarhus.

Siden 2012 har Aarhus og Agro Food Park adskillige gange været vært for ventureforummet Tech Tour Food Bioeconomy & Agritech, der senest i 2022 blev afholdt i Agro Food Parks nyeste bygning. Dette har også bidraget til at tiltrække fødevareiværksættere, talenter, investeringer og virksomheder til Danmark og Aarhus.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

4

Beskæftigelse og specialisering

Dette afsnit fokuserer på udviklingen i beskæftigelsen i Aarhus Kommune og kommunens erhvervsmæssige specialisering.

Først sammenlignes den samlede udvikling i den private jobskabelse med sammenligningskommunerne, hele regionen og resten af landet.

Derefter går afsnittet i dybden med erhvervsspecialiseringen inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Herefter viser afsnittet jobudviklingen og erhvervsspecialiseringen på brancheniveau samt beskæftigelsen fordelt på virksomhedernes størrelse.

Afslutningsvis kigger afsnittet dels på, hvor meget den udenlandske arbejdskraft vægter i den private beskæftigelse, og dels på brugen af efter- og videreuddannelse.

Fortsat stor vækst i den private beskæftigelse i Aarhus Kommune

En central indikator for udviklingen i erhvervspræstationerne i en kommune er udviklingen i den private jobskabelse.

Figur 4.1. viser, at der i perioden 2016 til 2021 er sket en vækst i den private beskæftigelse på ca. 12.600 fuldtidsjobs i Aarhus Kommune. Fra 2020 til 2021 er der skabt ca. 1.700 fuldtidsjobs i kommunen.

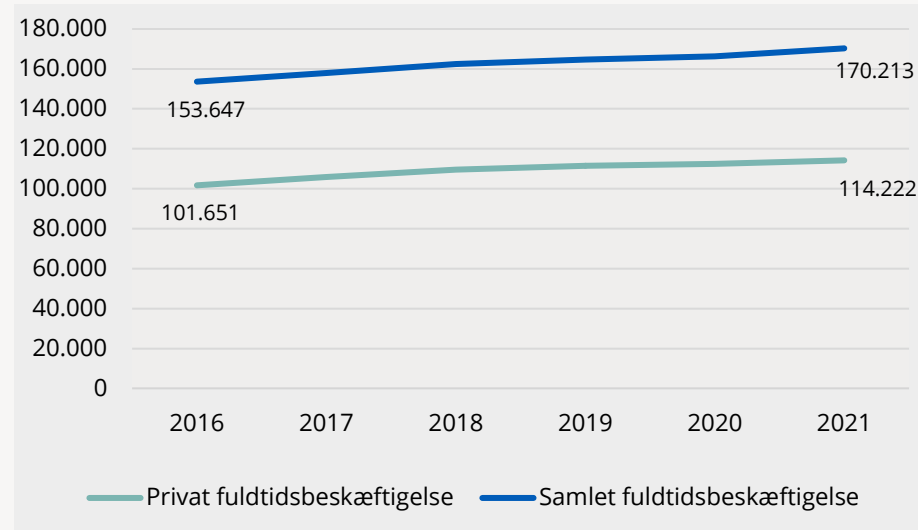
Væksten i den private beskæftigelse har medført en nogenlunde tilsvarende vækst i den samlede beskæftigelse i Aarhus Kommune.

Figur 4.2. viser, at den private beskæftigelse i Aarhus Kommune steg med 12,4 pct. i perioden 2016 til 2021, hvilket er på niveau med København og Odense Kommuner. Omvendt har væksten i Aarhus Kommune været markant større end i Aalborg Kommune, regionen og hele landet.

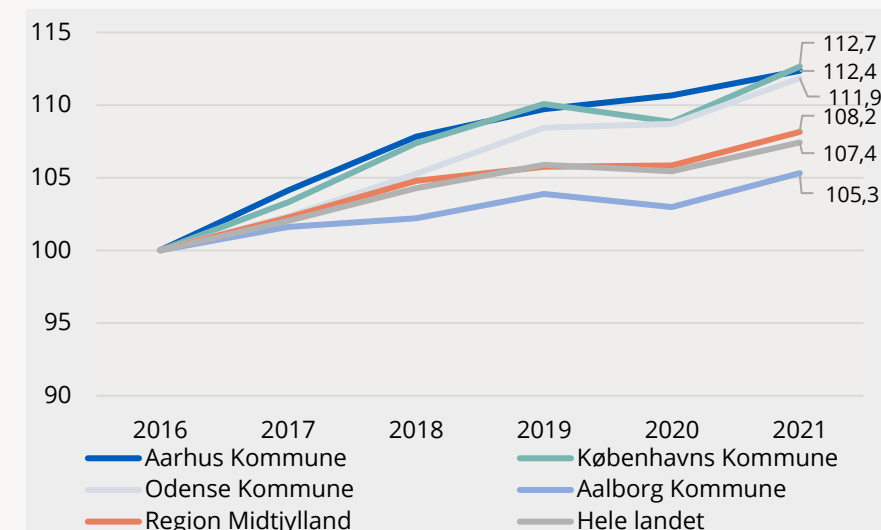
For at belyse udviklingen det seneste år viser Figur 4.3. den kvartalsvise udvikling i beskæftigelsen for lønmodtagere i den private sektor fra 4. kvartal 2021 til 4. kvartal 2022.

Figuren viser, at væksten i Aarhus Kommune i denne periode var højere end i de øvrige storbykommuner, regionen og hele landet.

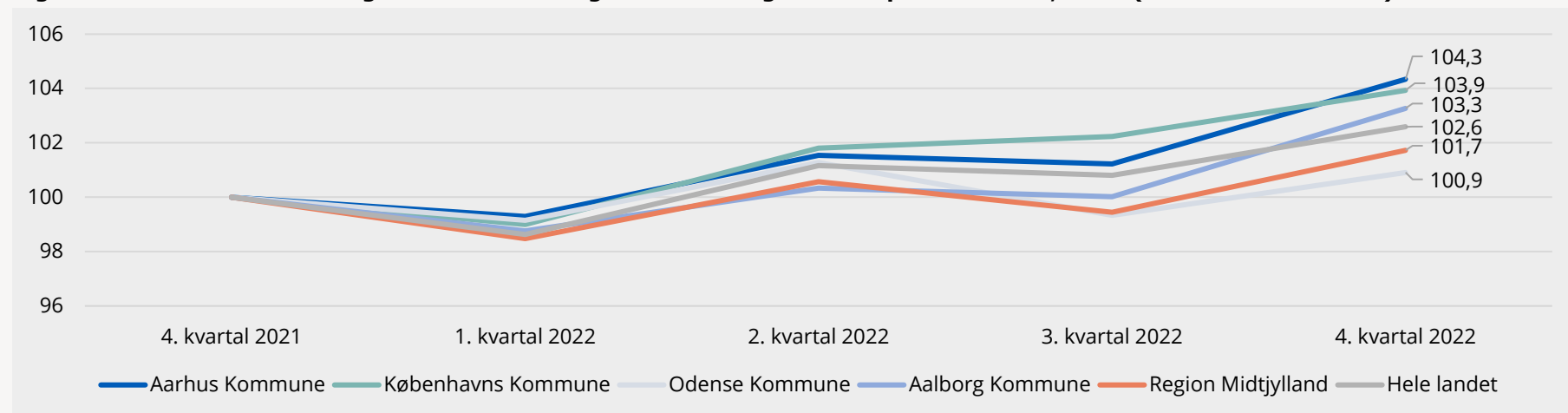
Figur 4.1. Udvikling i den private og samlede fuldtidsbeskæftigelse, 2016-21

Figur 4.2. Indekseret udvikling i antal fuldtidsbeskæftigede i den private sektor (2016=100)

Figur 4.3. Indekseret udvikling i fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i den private sektor, 2022 (4. kvartal 2021=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik (for figur 4.1. og 4.2.) og jobindsats.dk (for figur 4.3.).

Note: Sammenligningskommuner omfatter: Københavns Kommune, Odense Kommune & Aalborg Kommune. I figur 4.3. er beskæftigelsen i den private sektor opgjort ved den samlede beskæftigelse fratrukket beskæftigelsen i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed.

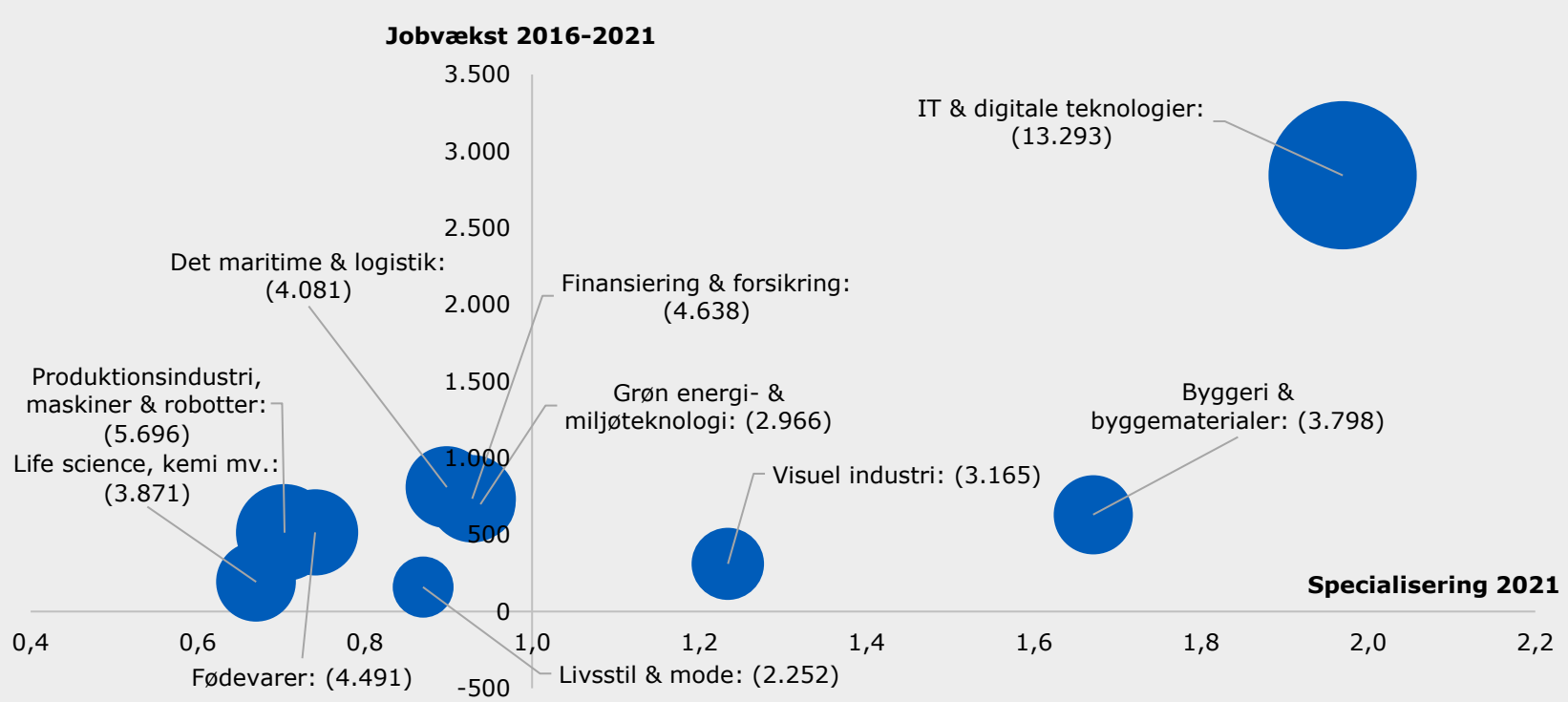
It & digitale teknologier dominerer i Aarhus Kommune

Figur 4.4. giver et overblik over, hvordan Aarhus Kommune er specialiseret inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klyngeorganisationer. Figuren omfatter dermed kun virksomheder, der ligger inden for erhverv, der konkurrerer internationalt (enten fordi de har eksport eller leverer viden og ydelser til erhverv med stor eksport).

Figuren viser, at IT & digitale teknologier er den største klynge beskæftigelsesmæssigt med godt 13.000 fuldtidsjobs i Aarhus Kommune. Klyngen har også haft en meget stor beskæftigelsesvækst på knap 3.000 årsværk i perioden 2016 til 2021. Specialiseringsgraden for denne klynge er 2, hvilket vil sige, at klyngen udgør en dobbelt så stor andel af den private beskæftigelse som i en gennemsnitskommune.

Det fremgår, at også byggeri & byggemateriale har en høj specialisering i Aarhus Kommune. Endvidere er det bemærkelsesværdigt, at alle klynger har oplevet fremgang i beskæftigelsen i Aarhus Kommune.

Figur 4.4. Kommunens erhvervsmæssige specialisering samt jobvækst opdelt på klyngeområder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Klyngerne er baseret på statistikarbejdet, der ligger til grund for rapporten "Erhvervsmæssige styrkeområder – Kortlægning af erhvervsstyrker i dansk erhvervsliv", som IRIS Group og CRT udarbejdede for Erhvervsstyrelsen i 2019. Nogle erhverv i figuren dækker flere nationale klynger. Fx dækker "grøn energi- & miljøteknologi" både over virksomheder, der er i målgruppen fra Clean og Energy Innovation Cluster.

Figuren viser Aarhus Kommunes erhvervsmæssige specialisering inden for de områder, hvor der er etableret nationale klynger. Klyngernes betydning er vist gennem tre indikatorer:

- Cirklerne størrelse illustrerer størrelsen af hver klynge målt på antal fuldtidsbeskæftigede i 2021. Antal årsværk er angivet i parentes ud for hver cirkel.
- Placeringen langs figurens x-akse viser klyngens specialiseringsgrad. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at klyngens andel af Aarhus Kommunes private beskæftigelse er større end i resten af landet.
- Placeringen langs y-aksen viser udviklingen i antal fuldtidsbeskæftigede i 2016 til 2021. Dvs. om klyngen har haft vækst eller tilbagegang de seneste fem år.

Detailhandel og videnserhverv dominerer erhvervsstrukturen

Hvor Figur 4.4. gav et overblik over Aarhus Kommunes specialisering inden for de nationale klyngeområder, tager Tabel 4.1 afsæt i en traditionel brancheinddeling og omfatter alle private virksomheder. Den viser, at detailhandel er den største branche i Aarhus Kommune målt på fuldtidsjobs. Derefter følger de mere videnstunge servicebrancher som rådgivning, forskning og udvikling samt tele, it og information. Langt de fleste brancher har oplevet fremgang i beskæftigelsen i Aarhus Kommune. Tele, it og information er den branche, som har oplevet den største beskæftigelsesvækst i perioden. Også reklame og øvrig erhvervsservice samt elektronik-, maskin- og transportmiddelindustrien samt sundhedsvæsen har oplevet stor fremgang. Den største specialiseringsgrad relativt til landsgennemsnittet er indenfor tele, it og information.

Tabel 4.1. Antal private jobs, jobvækst 2016-21 samt erhvervsmæssig specialisering, opdelt på brancheniveau

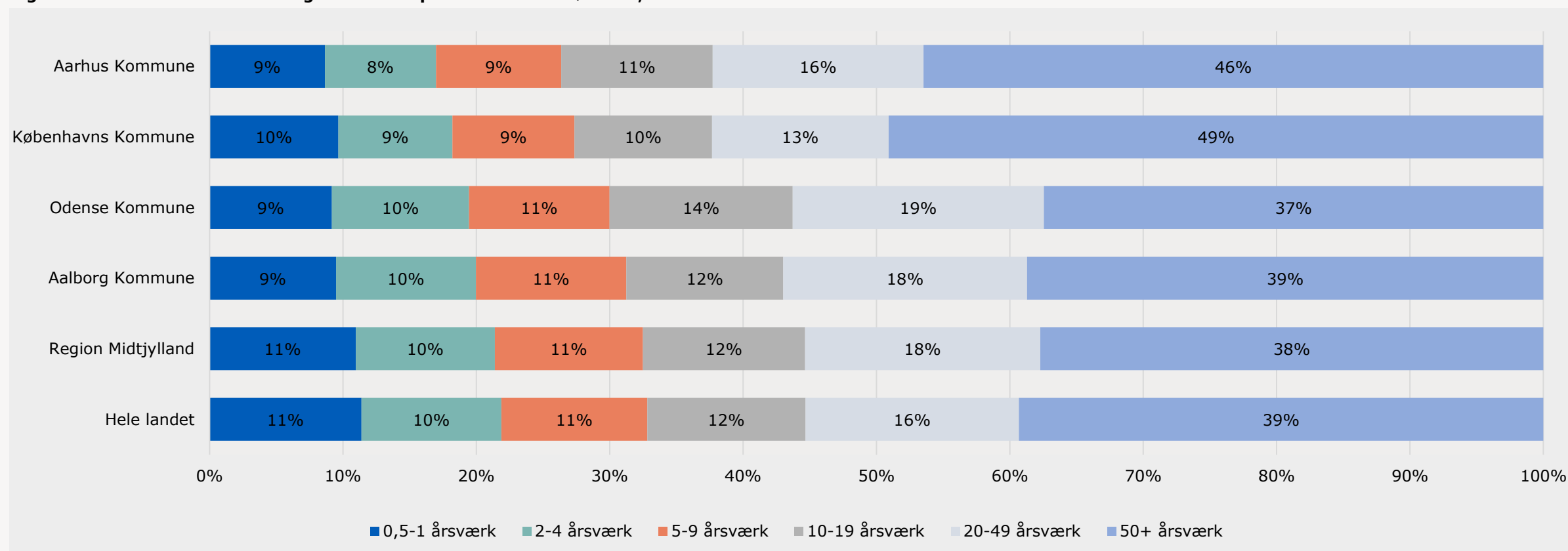
Branche	Antal fuldtidsjobs		Jobvækst, 2016-21 (pct.)	Jobvækst i hele landet, 2016-21 (pct.)	Specialisering, 2021
	2016	2021			
Detailhandel	13.684	14.825	8%	3%	1,2
Rådgivning, forskning og udvikling	11.392	13.582	19%	14%	1,7
Tele, IT og information	8.497	11.174	32%	20%	2,1
Bygge & anlæg	8.755	9.961	14%	17%	0,9
Engroshandel	9.200	9.624	5%	4%	1,0
Operationel service	6.973	7.168	3%	7%	1,0
Transport	4.702	5.659	20%	3%	0,9
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	4.293	5.144	20%	7%	0,9
Finansiering og forsikring	4.100	4.816	17%	7%	0,9
Hoteller og restauranter	4.144	4.207	2%	-1%	1,0
Reklame og øvrig erhvervsservice	3.148	3.752	19%	8%	1,8
Sundhedsvæsen	2.689	3.426	27%	29%	1,0
Ejendomshandel og udlejning	3.056	3.204	5%	5%	1,1
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	2.794	3.145	13%	8%	1,0
Andre serviceydelser mv.	2.541	2.826	11%	4%	0,9
Kultur og fritid	1.842	1.990	8%	10%	1,1
Tekstil, træ, papir, møbelindustri mv.	1.855	1.793	-3%	4%	0,5
Undervisning	1.751	1.766	1%	6%	0,7
Forlag, tv og radio	1.612	1.758	9%	10%	1,0
Private velfærdsinstitutioner	1.550	1.048	-32%	8%	0,4
Olieraffinaderier mv., Kemisk industri, Medicinalindustri, Plast-, glas- og betonindustri	958	991	3%	8%	0,2
Råstof, energi og forsyning mv.	774	971	25%	8%	0,8
Landbrug, skovbrug og fiskeri	721	820	14%	-2%	0,2
Metalindustri	613	572	-7%	-4%	0,2
Alle brancher	101.651	114.222	12%	7%	1,0

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af kommunens private beskæftigelse er større end i resten af landet. Hvis specialiseringsgraden er under 1, fylder branchen mindre i kommunen end i resten af landet eller en gennemsnitskommune. Tal markeret med rød angiver, at væksten har været negativ.

Større virksomheder dominerer i Aarhus Kommune

Figur 4.5. viser, hvordan den private fuldtidsbeskæftigelse er fordelt på forskellige virksomhedsstørrelser i 2021. Det fremgår, at større virksomheder med mindst 50 årsværk står for en højere andel af den private beskæftigelse i Aarhus Kommune end i regionen som helhed og de fleste andre storbykommuner. Omvendt fylder virksomheder med under 10 ansatte mindre i Aarhus Kommune end i det øvrige land.

Figur 4.5. Privat fuldtidsbeskæftigelse fordelt på virksomhedsstørrelse, 2021

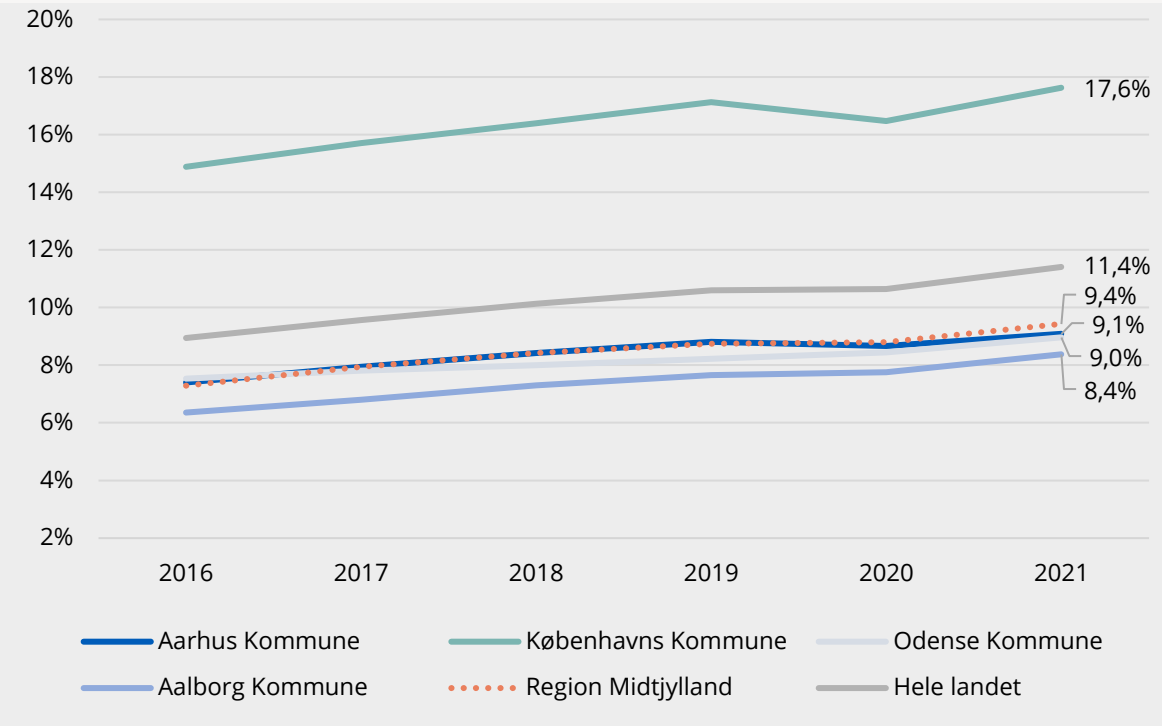
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder.

Potentiale for øget rekruttering af udenlandsk arbejdskraft

Jobskabelsen i den private sektor hænger sammen med virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft. I den forbindelse er mulighederne for at rekruttere arbejdskraft fra udlandet vigtig for mange virksomheder. Figur 4.6. viser udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor i Aarhus Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og hele landet i perioden 2016 til 2021. I Aarhus Kommune er andelen af udenlandsk arbejdskraft steget fra 7 til 9 pct. i perioden, hvilket svarer til niveauet i Odense Kommune og hele regionen. På landsplan og i Københavns Kommune udgør de udenlandske medarbejdere en noget større andel af arbejdskraften i den private sektor, hhv. ca. 11 og 18 pct. i 2021.

Udover adgang til udenlandsk arbejdskraft bidrager løbende opkvalificering af arbejdsstyrken i form af voksen- og efteruddannelse også til, at virksomhederne har adgang til kvalificeret arbejdskraft. Tabel 4.2. viser den andel af arbejdsstyrken, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse (VEU) i to forskellige perioder. I begge perioder har andelen været lavere i Aarhus Kommune end i de øvrige storbykommuner, regionen og resten af landet. Det kan skyldes, at en stor del af arbejdsstyrken i Aarhus Kommune er højtuddannet arbejdskraft, der ikke deltager i efter- og videreuddannelse som faglærte og ufaglærte.

Figur 4.6. Udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Tabel 4.2. Deltagelse i voksen- og efteruddannelse, 2016-21

	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2016-18	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2019-21
Aarhus Kommune	9,7%	7,5%
Københavns Kommune	10,2%	7,7%
Odense Kommune	11,4%	8,6%
Aalborg Kommune	12,8%	9,8%
Region Midtjylland	11,9%	8,9%
Hele Landet	11,6%	8,9%

Note: Tabel 4.2 viser personer i aldersgruppen 25-74 år.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

5

Iværksætteri og virksomhedsbestand

Dette afsnit fokuserer på tilgang og frafald af virksomheder i Aarhus Kommune. Først vises udviklingen i iværksætteriet i kommunen efterfulgt af tal for overlevelsesraten blandt de nye virksomheder samt for konkurser.

Derefter vises tilflytningen og fraflytningen af etablerede virksomheder siden 2017.

Endelig viser afsnittet den samlede udvikling i virksomhedsbestanden i Aarhus Kommune.

Mange iværksættere i Aarhus Kommune

Iværksættere spiller en vigtig rolle for innovation og jobskabelse i erhvervslivet.

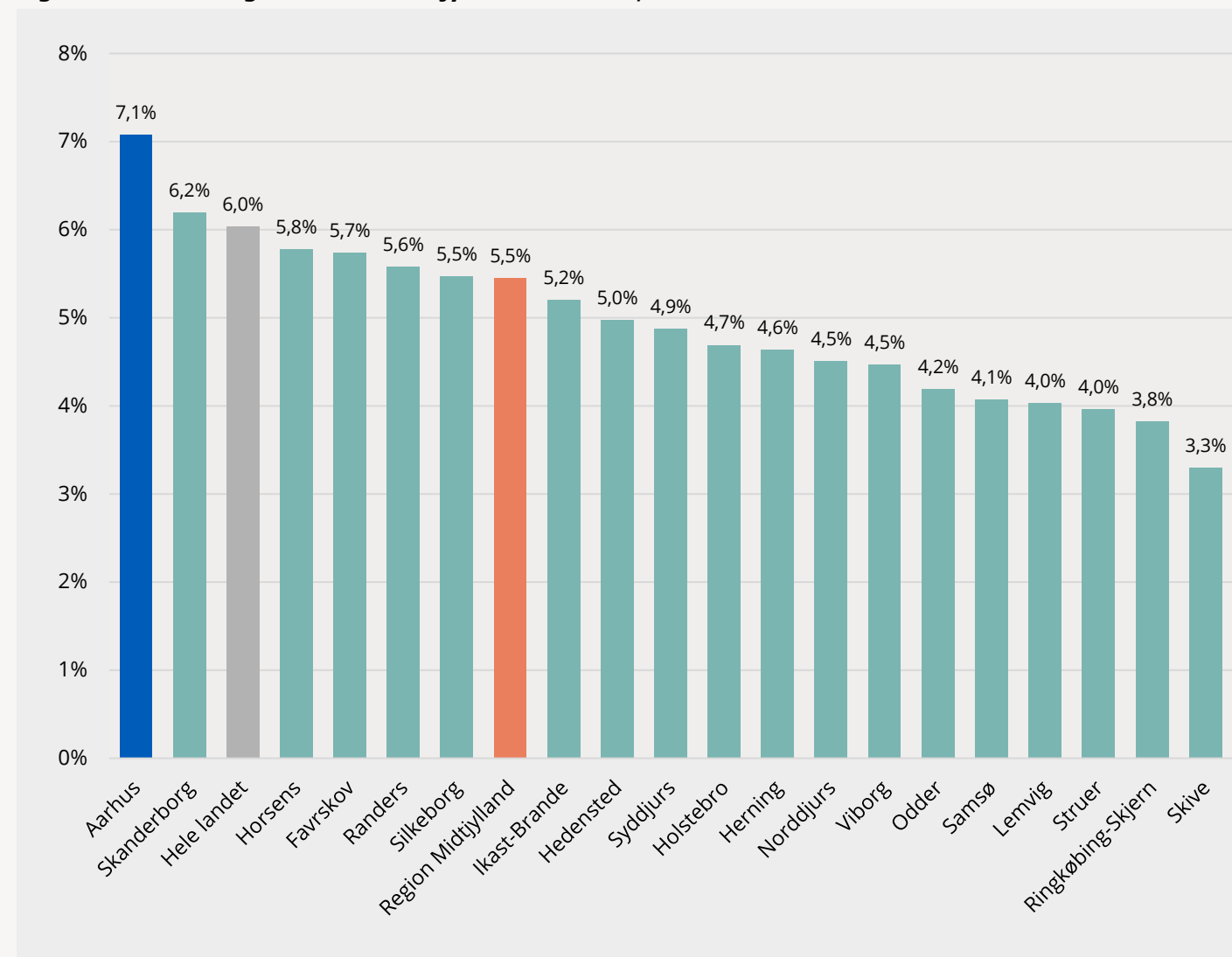
Figur 5.1. viser etableringsraten i de midtjyske kommuner i 2021 sammenholdt med regions- og landsgennemsnittet.

Som det fremgår, havde Aarhus Kommune den højeste etableringsrate på ca. 7,1 pct. i 2021, hvilket er en del højere end både regions- og landsgennemsnittet.

Figuren viser også, at de to vestjyske kommuner, Skive og Ringkøbing-Skjern Kommuner, havde den laveste etableringsrate. Generelt er etableringsraterne højere i de østjyske end i de vestjyske kommuner.

Figur 5.1. Etableringsrater i de midtjyske kommuner, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand.

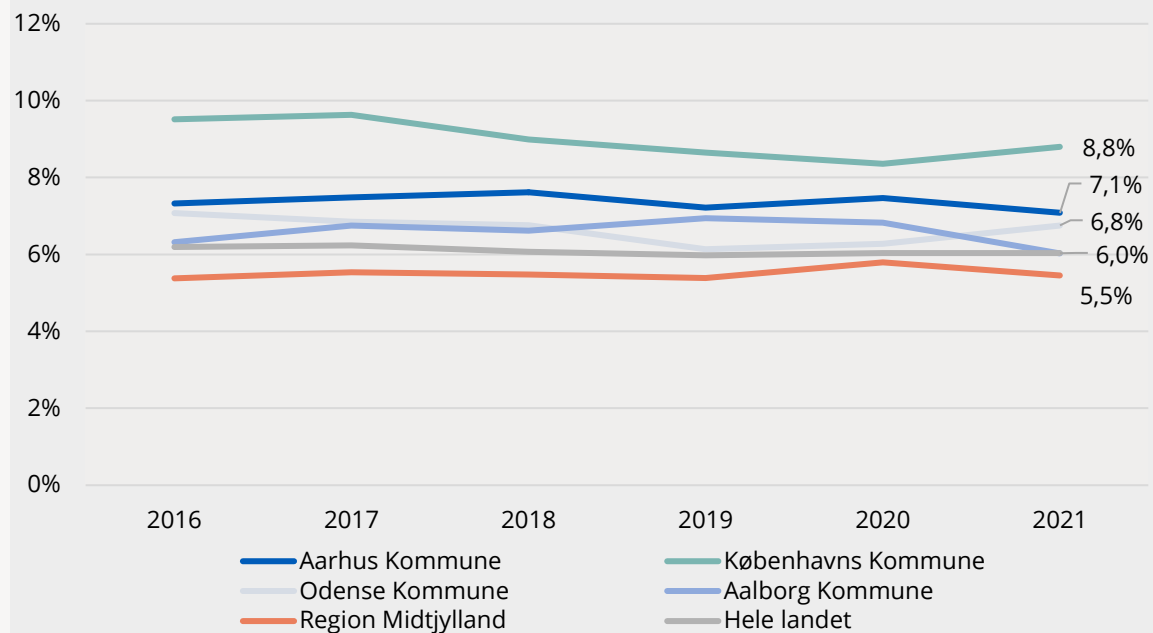
Højere etableringsrate i Aarhus Kommune end i Odense Kommune og Aalborg Kommune

Figur 5.2. viser udviklingen i etableringsraten i perioden 2016 til 2021 for Aarhus Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

Som det fremgår, har etableringsraten i Aarhus Kommune ligget over Odense og Aalborg Kommune samt regions- og landsgennemsnittet i hele perioden. Københavns Kommune har dog gennem hele perioden haft en højere etableringsrate end Aarhus Kommune. I 2021 oplevede Aarhus Kommune et lille fald i etableringsraten fra 7,5 til 7,1 pct.

Figuren viser også, at forskellen mellem de midtjyske kommuner og hele landet blev øget i 2021, hvor etableringsraten på landsplan steg en smule, mens den faldt i Region Midtjylland.

Figur 5.2. Udvikling i etableringsraten, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand

Aarhus Kommune har flest iværksættere i de videnstunge brancher

For den enkelte kommune er branchefordelingen af de nye virksomheder interessant. Tabellen neden for viser iværksættervirksomhedernes fordeling på brancheområder i perioden 2020 til 2021.

Tabellen viser, at der er etableret flest virksomheder inden for videnservice i Aarhus Kommune. Derefter følger finansiering, forsikringer og ejendomme samt information og kommunikation (it). De tre brancher udgør tilsammen 42 pct. af alle iværksættere i Aarhus Kommune i 2021.

Af tabellen fremgår det også, at fordelingen af iværksættere i Aarhus Kommune afspejler kommunens erhvervsstruktur. Der er flere iværksættere inden for videnstunge brancher som videnservice og information og kommunikation, og omvendt er der færre iværksættere inden for bygge og anlæg samt primære erhverv.

Tabel 5.1. Fordeling af iværksættere efter brancher, gennemsnit for 2020-21

Branche	Aarhus Kommune	Københavns Kommune	Odense Kommune	Aalborg Kommune	Region Midtjylland	Hele landet
Videnservice	18%	23%	13%	15%	14%	16%
Finansiering, forsikring og ejendomme	13%	7%	10%	10%	12%	9%
Information og kommunikation	11%	15%	9%	9%	7%	8%
Private velfærdsinstitutioner og kultur	11%	12%	11%	10%	9%	9%
Bygge og anlæg	9%	7%	12%	12%	14%	15%
Detailhandel	9%	6%	8%	9%	9%	8%
Operationel service	6%	7%	9%	8%	9%	9%
Landbrug, skovbrug, fiskeri, råstof, forsyning og andre serviceydelser	6%	5%	6%	8%	9%	8%
Hoteller og restauranter	6%	7%	9%	5%	5%	6%
Transport	6%	6%	7%	8%	4%	5%
Industri	3%	4%	3%	4%	4%	4%
Engroshandel	3%	2%	4%	3%	3%	3%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
 Note: Iværksættervirksomheder med uoplyst branche er ikke medtaget.

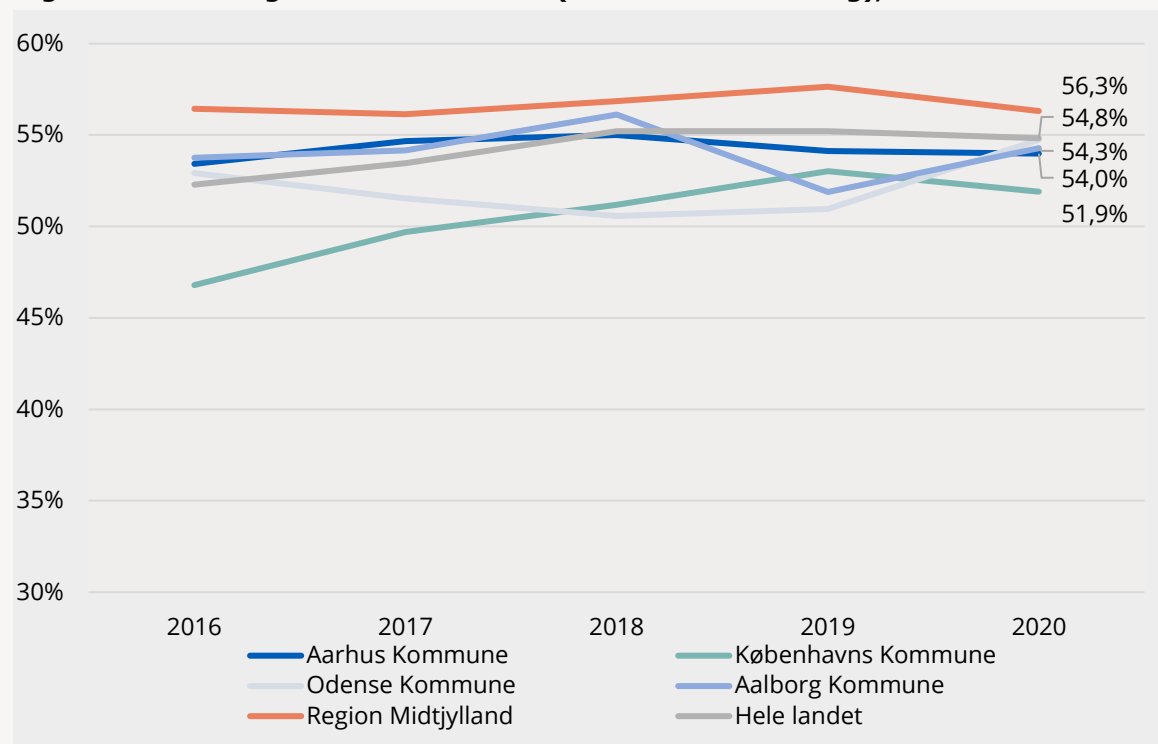
Højere overlevelsesrate end de øvrige universitetsbyer

En vigtig indikator for iværksættervilkårene er overlevelsesraten, dvs. andelen af iværksættervirksomheder, der formår at fastholde en væsentlig økonomisk aktivitet efter, at de er etableret. Figur 5.3. og 5.4. viser overlevelsesraterne hhv. tre- og fem år efter etablering af iværksættervirksomheder i Aarhus Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

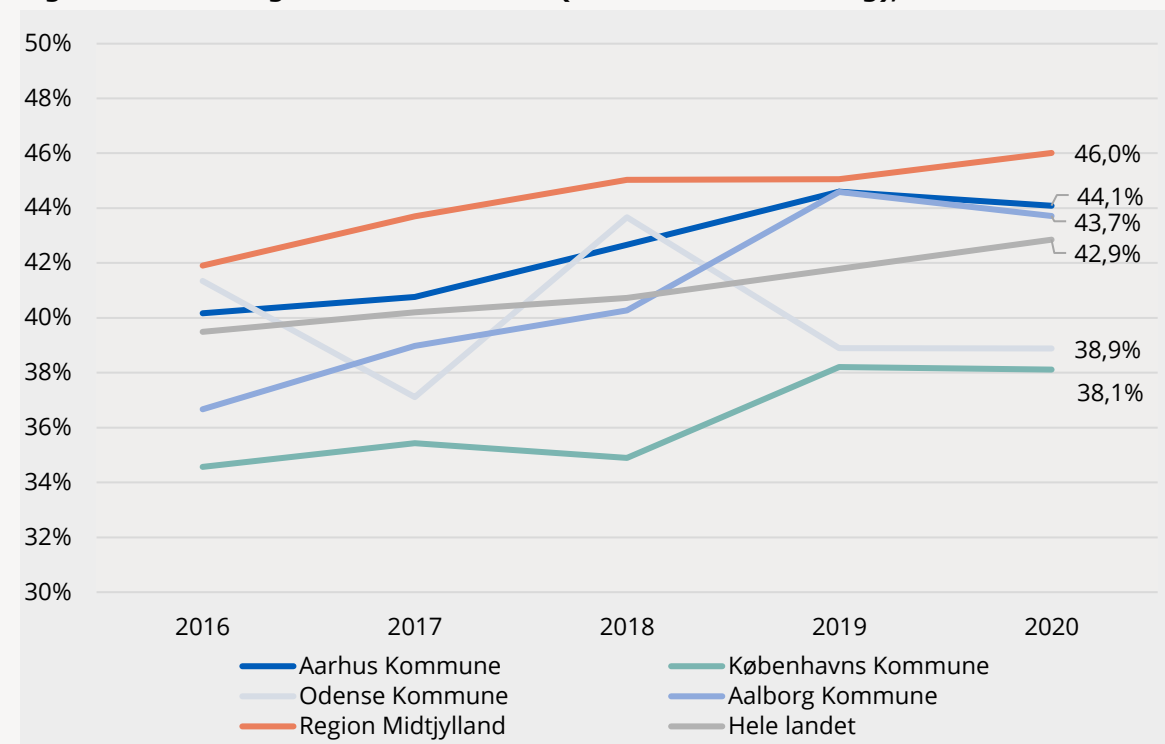
Det fremgår, at den treårige overlevelsesrate har været stabil i Aarhus Kommune, mens den femårige overlevelsesrate er steget lidt.

Aarhus Kommunes tre- og femårige overlevelsesrate ligger over Københavns Kommunes overlevelsesrate og på niveau med de andre storbykommuner. Til gengæld er overlevelsesraterne lidt lavere gennem hele perioden end i Region Midtjylland. Også her kan branchesammensætningen spille en rolle, idet overlevelsesraterne typisk er lidt lavere inden for videntunge erhverv.

Figur 5.3. Udvikling i overlevelsesraten (tre år efter etablering), 2016-20

Figur 5.4. Udvikling i overlevelsesraten (fem år efter etablering), 2016-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Danmarks Statistik har justeret opgørelsen af overlevede virksomheder. Derfor kan overlevelsesraterne i denne rapport ikke sammenlignes med overlevelsesraterne i sidste års rapport.

Stigning i antallet af konkurser i Aarhus Kommune

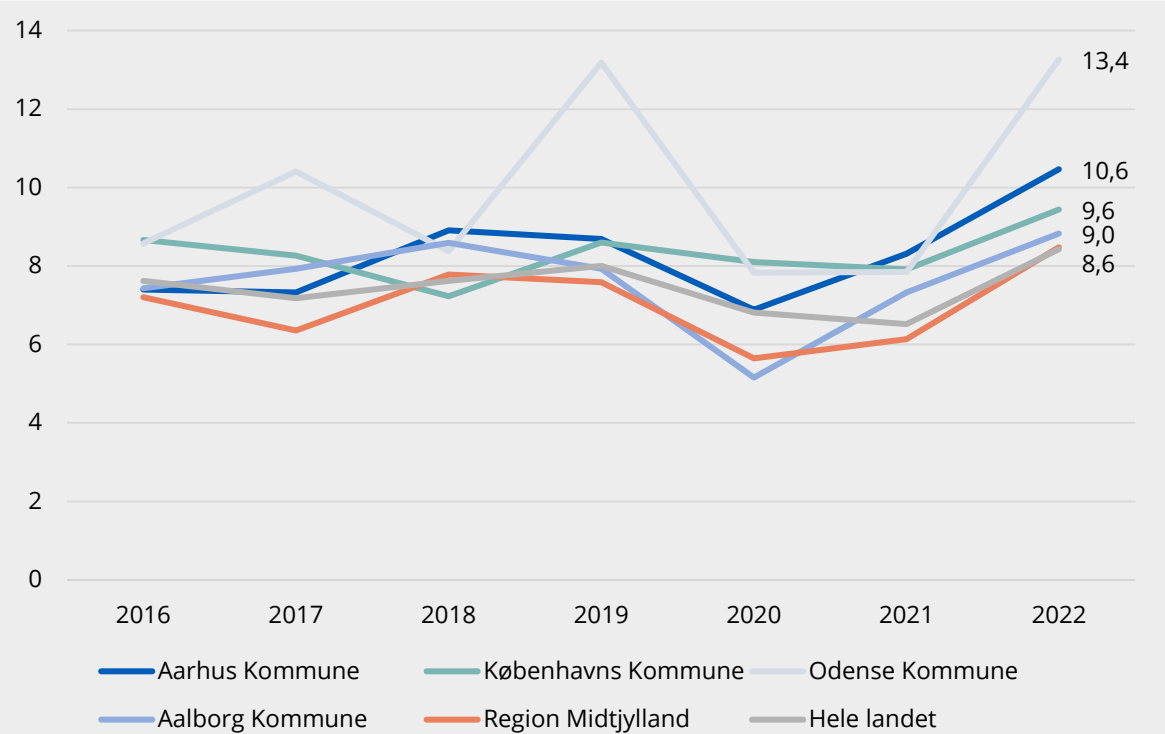
En anden indikator for afvikling og frafald af virksomheder er omfanget af konkurser. Figur 5.5. viser andelen af virksomhederne, der i perioden 2016 til 2022 blev erklæret konkurs i Aarhus Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet – opgjort som antal konkurser pr. 1.000 virksomheder.

Det fremgår, at andelen af konkurser i Aarhus Kommune er steget betydeligt i 2022. Det samme gælder dog også for resten af landet, hvilket hænger sammen med ophøret af hjælpepakkerne og den lavere vækst grundet bl.a. krigen i Ukraine og den stigende inflation.

Aarhus Kommune havde i 2022 flere konkurser pr. 1.000 virksomheder end både Københavns Kommune, Aalborg Kommune, Region Midtjylland og hele landet. Til gengæld var konkurshyppigheden højere i Odense Kommune.

Tabel 5.2. viser, hvordan konkurserne fordeler sig på hovedsektorer. Som det fremgår, er service den sektor, der har oplevet flest konkurser over årene.

Figur 5.5. Udvikling i antal konkurser pr. 1.000 virksomheder, 2016-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurs er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2022 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2016-21.

Tabel 5.2. Fordeling af konkurser i Aarhus Kommune på hovedsektorer, 2016-22

Sektor	2016	2019	2022
Service	42%	41%	51%
Handel	35%	28%	24%
Bygge og anlæg	13%	13%	14%
Industri	5%	4%	6%
Transport	3%	13%	5%
Primære erhverv	2%	1%	0%
I alt	100%	100%	100%

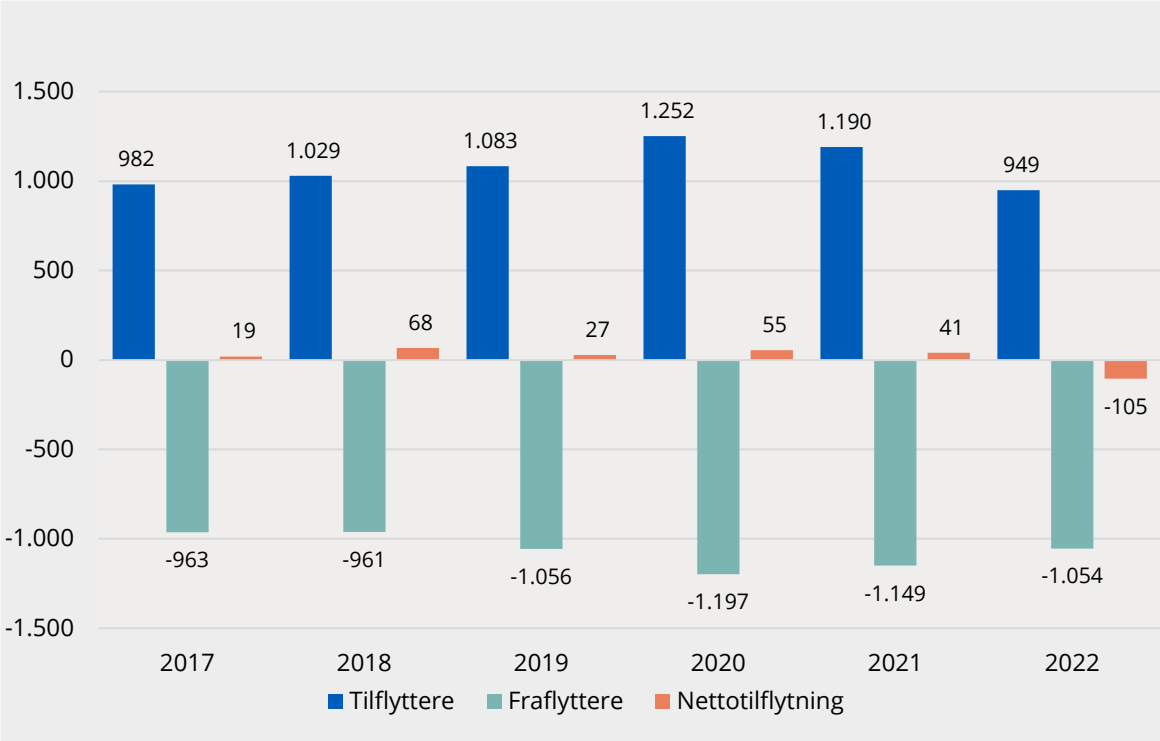
Beskeden nettotilflytning af virksomheder

Et andet vigtigt pejlemærke for erhvervsvilkårene er omfanget af til- og fraflytninger af virksomheder. Figur 5.6. viser udviklingen i både til- og fraflytninger samt nettotilflytningen (tilflytninger minus fraflytninger) til Aarhus Kommune fra 2017 til 2022.

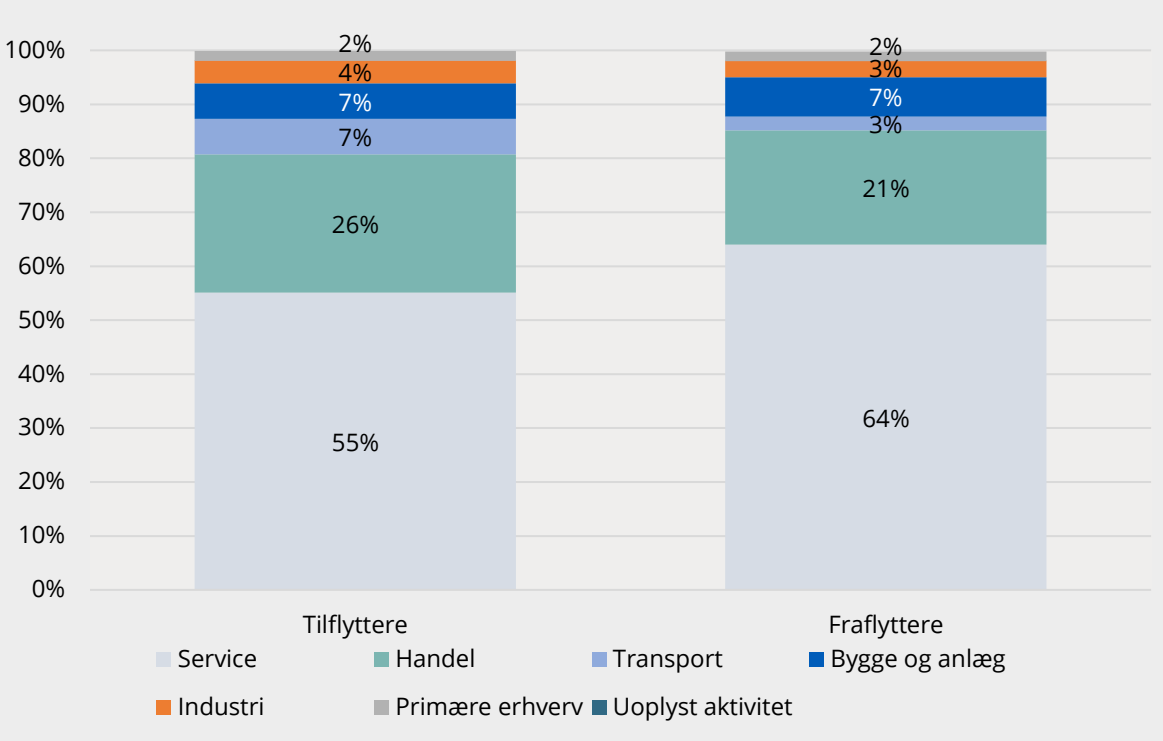
Aarhus Kommune har frem til 2021 oplevet nettotilflytning, hvorefter antallet af fraflyttere var større end antallet af tilflyttere i 2022. Samlet har der over perioden 2017 til 2022 været en nettotilflytning på 105 virksomheder.

Endvidere viser Figur 5.7., at der er flest servicevirksomheder blandt både til- og fraflyttere. Figuren viser også, at til- og fraflytning bidrager til en vækst inden for handel og et fald inden for servicesektoren.

Figur 5.6. Til- og fraflytning af virksomheder i Aarhus Kommune, 2017-22

Figur 5.7. Til- og fraflytning fordelt på sektorer i Aarhus Kommune, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR).
Note: Antallet af virksomheder omfatter udvalgte selskabsformer (enkeltmandsvirksomhed, PMV, I/S, A/S, ApS, mv.) og ikke fonde, foreninger, offentlige virksomheder, mv. Omfatter ikke holdingselskaber eller filialer. Denne afgrænsning adskiller sig fra forrige side. En virksomhed tælles kun med én gang, uanset om virksomheden er flyttet til eller fra kommunen flere gange i perioden.

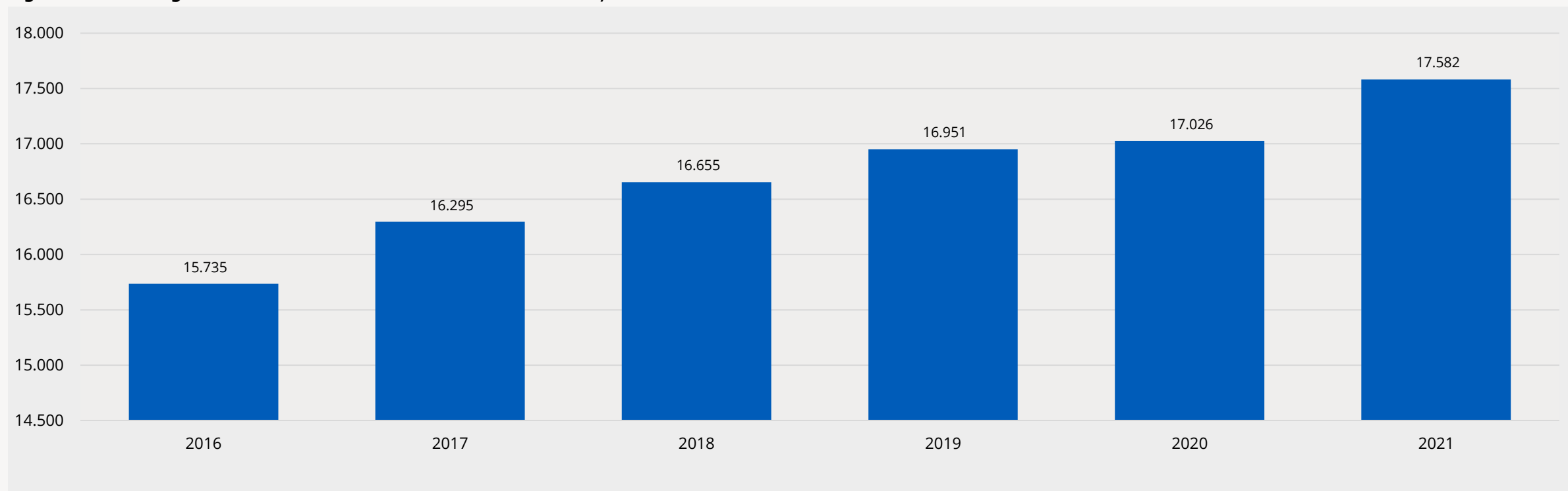
Betydelig vækst i virksomhedsbestanden i Aarhus Kommune – også i 2021

Figur 5.8. viser udviklingen i antallet af virksomheder i Aarhus Kommune. Udviklingen i virksomhedsbestanden er en sammenfattende indikator, der både rummer tilgangen af iværksættere, frafaldet pga. konkurser og virksomhedslukninger samt nettoflytningen af etablerede virksomheder.

Figuren viser, at antallet af virksomheder i Aarhus Kommune er steget betydeligt med ca. 1.850 virksomheder over den femårige periode. Det svarer til en stigning på 12 pct., der ikke mindst kan tilskrives den høje etableringsrate gennem hele perioden.

Væksten var størst fra 2016 til 2017 og igen fra 2020 til 2021, hvor virksomhedsbestanden steg med mere end 500 virksomheder.

Figur 5.8. Udvikling i antal reelle virksomheder i Aarhus Kommune, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Reelle virksomheder er afgrænset til virksomheder i den private sektor, der i det pågældende år har en økonomisk aktivitet (afhængig af branche), som svarer til mindst et halvt årsværk.

Mange gazellevirksomheder i Aarhus Kommune

Tabel 5.3. giver et overblik over, hvordan den samlede virksomhedsbestand, iværksættere og gazeller i Aarhus Kommune fordeler sig på hovedsektorer. Gazellevirksomheder er virksomheder, der opfylder bestemte kriterier for vækst defineret af Dagbladet Børsen.

Det fremgår, at fordelingen af iværksættere nogenlunde ligner fordelingen af reelle virksomheder. Der er dog lidt færre iværksættere inden for handel i forhold til dette erhvervs størrelse (målt på antallet af virksomheder i Aarhus Kommune). De aarhusianske gazeller er koncentreret inden for service, handel samt bygge og anlæg, hvilket afspejler den overordnede virksomhedsfordeling i kommunen.

Nederst i tabellen fremgår det, hvor stor en andel af de tre virksomhedstyper i hele Region Midtjylland, der er beliggende i Aarhus Kommune. Andelen af iværksættere er en del højere end andelen af den samlede virksomhedsbestand. Også andelen af gazeller er noget højere end Aarhus Kommunes andel af den samlede virksomhedsbestand.

Tabel 5.3. Virksomheder, iværksættere og gazeller i Aarhus Kommune fordelt på sektorer, 2021

Sektor	Reelle virksomheder	Iværksættere	Gazeller
Bygge og anlæg	1.177	116	22
Handel	4.169	274	51
Primære erhverv	431	21	4
Service	10.606	715	106
Transport	589	87	10
Industri	608	32	17
I alt	17.582	1.245	210
Andel af Region Midtjylland	24,1%	31,3%	31,5%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og Børsens Gazelleliste 2022.
Note: Reelle virksomheder er virksomheder, der i analyseåret har en økonomisk aktivitet svarende til mindst et halvt årsværk.
Iværksættere er afgrænset til virksomheder, der opnår en økonomisk aktivitet svarende til mindst et halvt årsværk senest et år efter, de er etableret.

For at en virksomhed kan betegnes som en gazellevirksomhed, skal den opfylde en række krav:

- Virksomheden skal minimum have en omsætning på 1 mio. kr. eller komme ud med et bruttoresultat på 0,5 mio. kr. det første år, der måles fra.
- Virksomheden skal være et ApS eller A/S. Dog kan pengeinstitutter også deltage uanset virksomhedsform.
- Virksomheden skal minimum have offentliggjort fire regnskaber og have oplevet vækst i omsætning (bruttoresultat) i hvert eneste af de fire regnskabsår.
- Den samlede sum af det primære resultat i virksomheden skal være i plus, men må godt være negativt ét år.
- Virksomheden skal som minimum have fordoblet sin omsætning gennem de fire seneste regnskabsår.

Kilde: Børsen

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

6

Vækstvirksomheder og eksport

Dette afsnit går i dybden med, hvordan virksomheder i Aarhus Kommune formår at skabe vækst og eksport.

Først belyses udviklingen i andelen af vækstvirksomheder og deres fordeling på brancher.

Derefter kigger afsnittet nærmere på, hvor mange virksomheder der har eksport, og hvordan den samlede eksportværdi har udviklet sig.

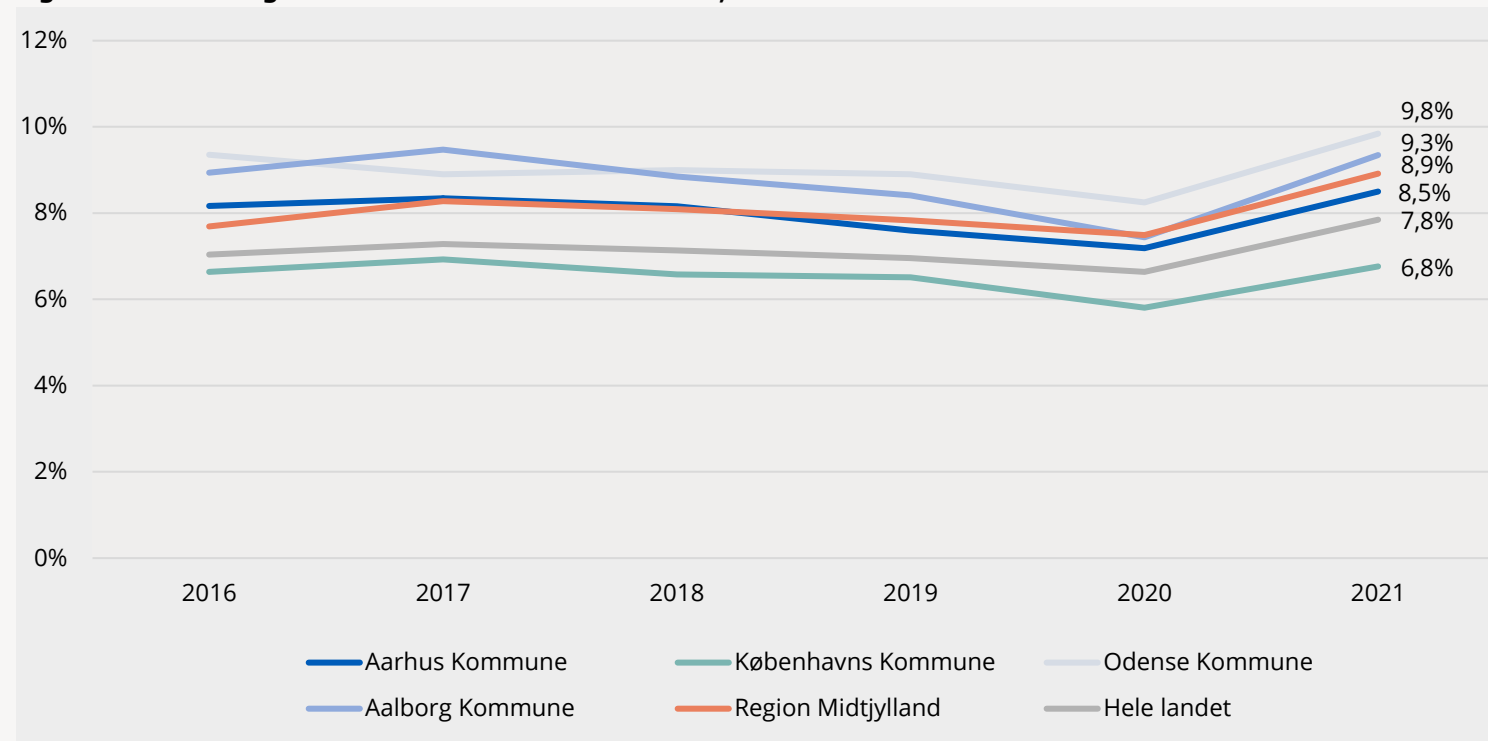
Andelen af vækstvirksomheder er på niveau med resten af regionen

Figur 6.1. viser udviklingen i andelen af vækstvirksomheder fra 2016 til 2021. I forhold til gazellebegrebet (afsnit 5) er kravene til den samlede vækst i virksomheden lavere i nedenstående samtidig med, at der kun ses på en treårig periode (se noten). Omvendt fokuserer opgørelsen af vækstvirksomheder kun på erhverv, der konkurrerer internationalt (typisk i form af erhverv med eksport eller erhverv med mange underleverancer til eksportvirksomheder).

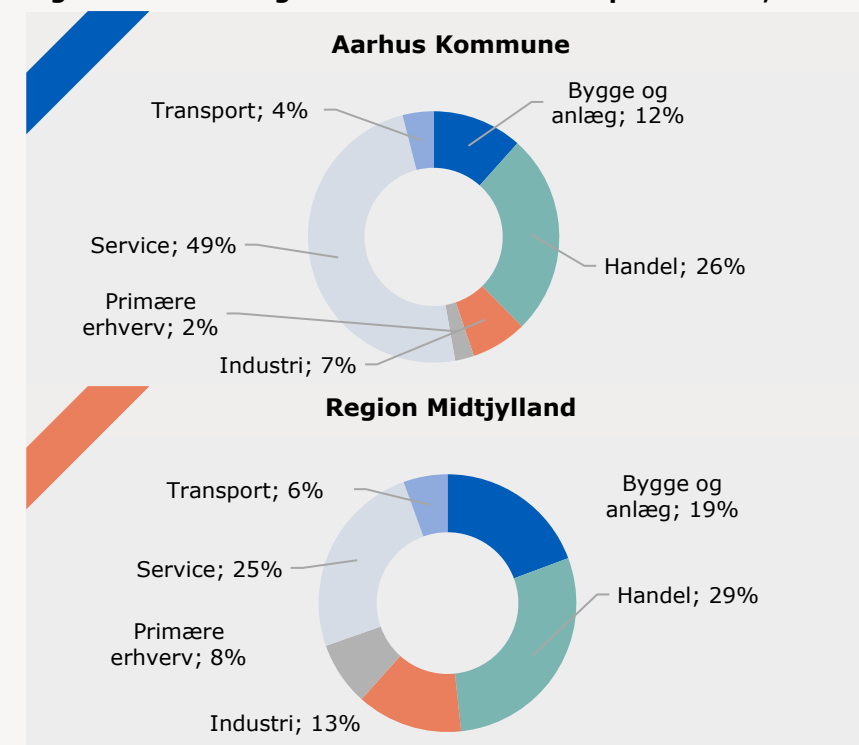
Det fremgår, at Aarhus Kommune gennem hele perioden har haft en andel af vækstvirksomheder på ca. 8 pct, og at der er sket en lille stigning i 2021. Andelen af vækstvirksomheder svarer stort set til regionsgennemsnittet, mens andelen er betydeligt højere end i Københavns Kommune.

Figuren til højre viser, at Aarhus Kommune har en markant højere andel af vækstvirksomheder inden for service end Region Midtjylland som helhed. Omvendt har Aarhus Kommune færre vækstvirksomheder inden for bygge og anlæg, industri samt de primære erhverv end regionen som helhed.

Figur 6.1. Udvikling i andelen af vækstvirksomheder, 2016-21

Figur 6.2. Fordeling af vækstvirksomheder på sektorer, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

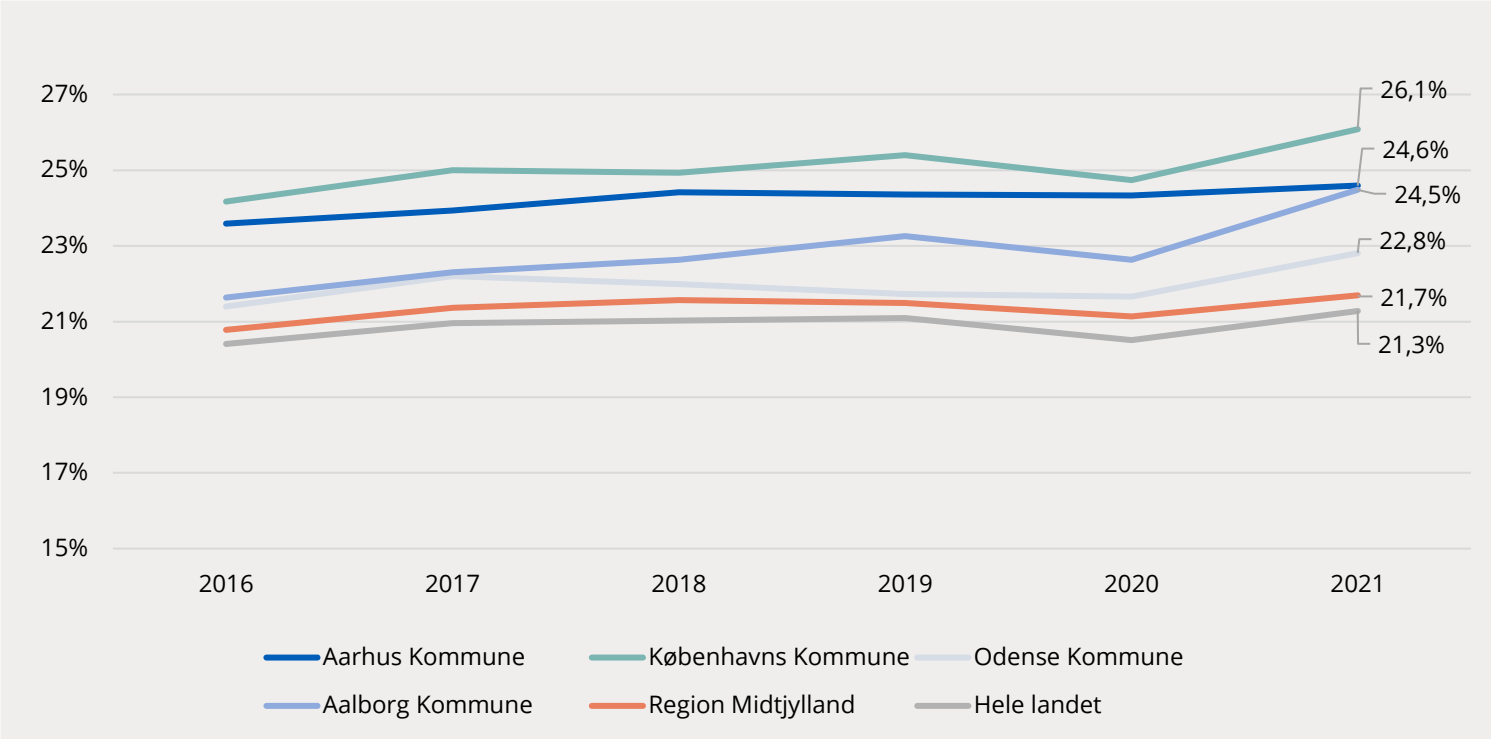
Note: Vækstvirksomheder har haft en årlig omsætningsvækst på mindst 10 pct. de seneste tre år og en absolut vækst på mindst 3 mio. kr. i samme periode. Vækstvirksomheder er opgjort inden for internationalt konkurrerende erhverv. Sammenligningskommuner omfatter: Københavns Kommune, Odense Kommune og Aalborg Kommune

Andelen af eksportvirksomheder er højere end i regionen som helhed

Virksomheder, der eksporterer varer og tjenester, er en væsentlig drivkraft for vækst og jobskabelse. Figur 6.3. viser udviklingen i andelen af virksomheder med eksport fra 2016 til 2021. I 2021 var ca. 25 pct. af virksomhederne i Aarhus Kommune eksportvirksomheder mod ca. 21 pct. på landsplan. Kun Københavns Kommune med 26 pct. har en højere andel eksportvirksomheder.

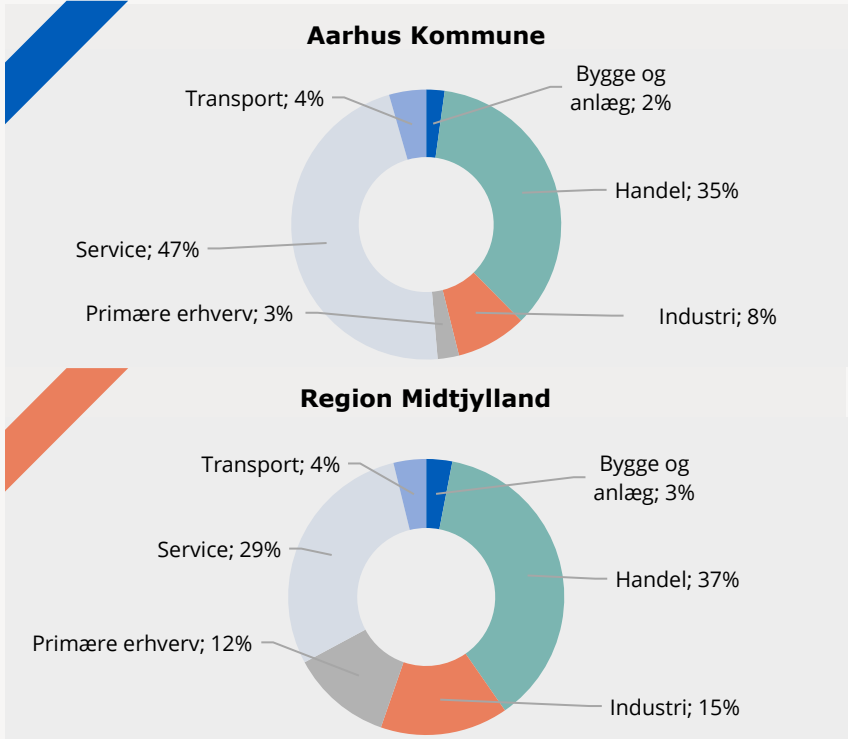
Fordelingen af eksportvirksomheder på sektorer afviger på flere områder fra fordelingen i hele Region Midtjylland. Igen dominerer servicevirksomheder billedet, mens Aarhus Kommune til gengæld har få eksportvirksomheder inden for industri og primære erhverv. Det afspejler erhvervsstrukturen i Aarhus Kommune, hvor de mere videnstunge serviceerhverv som fx rådgivning, forskning og it fylder mere end i en gennemsnitskommune.

Figur 6.3. Udviklingen i andelen af eksportvirksomheder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 6.4. Fordeling af eksportvirksomheder på sektorer, 2021

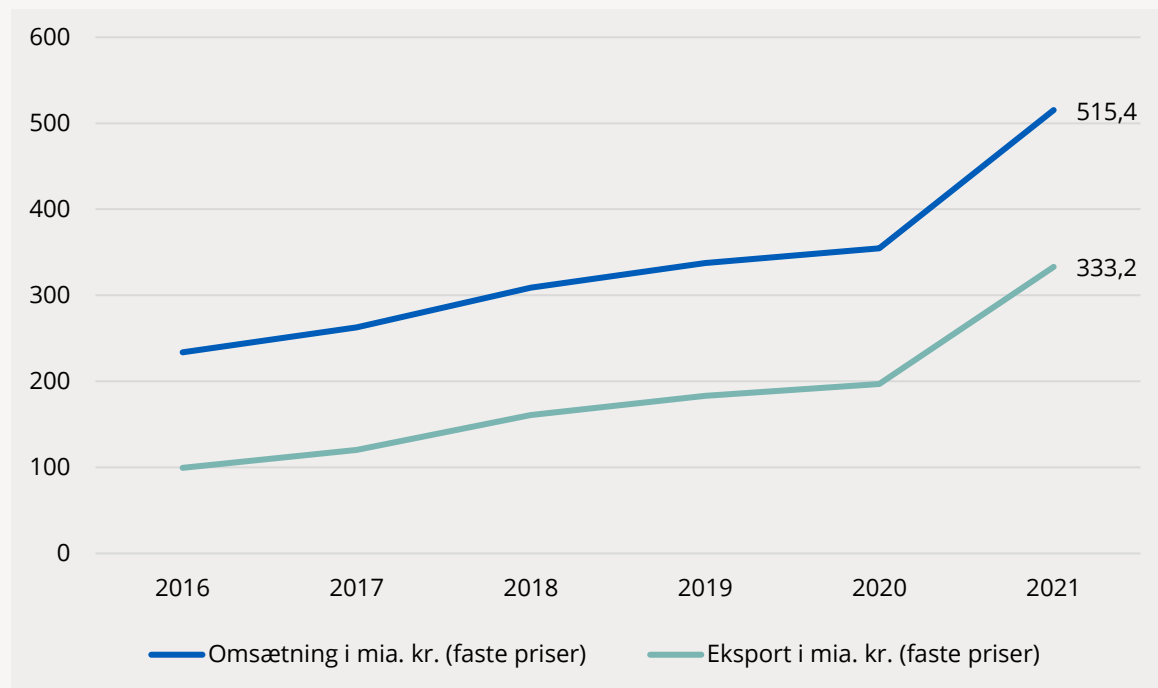
Markant vækst i eksportværdien i 2021

Mens analysen på forrige side gav et billede af, hvor mange virksomheder der eksporterer, giver Figur 6.5. og 6.6. et overblik over udviklingen i den samlede eksportværdi blandt eksporterende virksomheder. Desuden viser Figur 6.5. udviklingen i den samlede omsætning blandt private virksomheder med eksport. Det fremgår, at den samlede eksportværdi i Aarhus Kommune er steget markant – især fra 2020 til 2021. Den samlede omsætning i kommunens eksportvirksomheder er steget tilsvarende, så den i 2021 udgjorde 515 mia. kr.

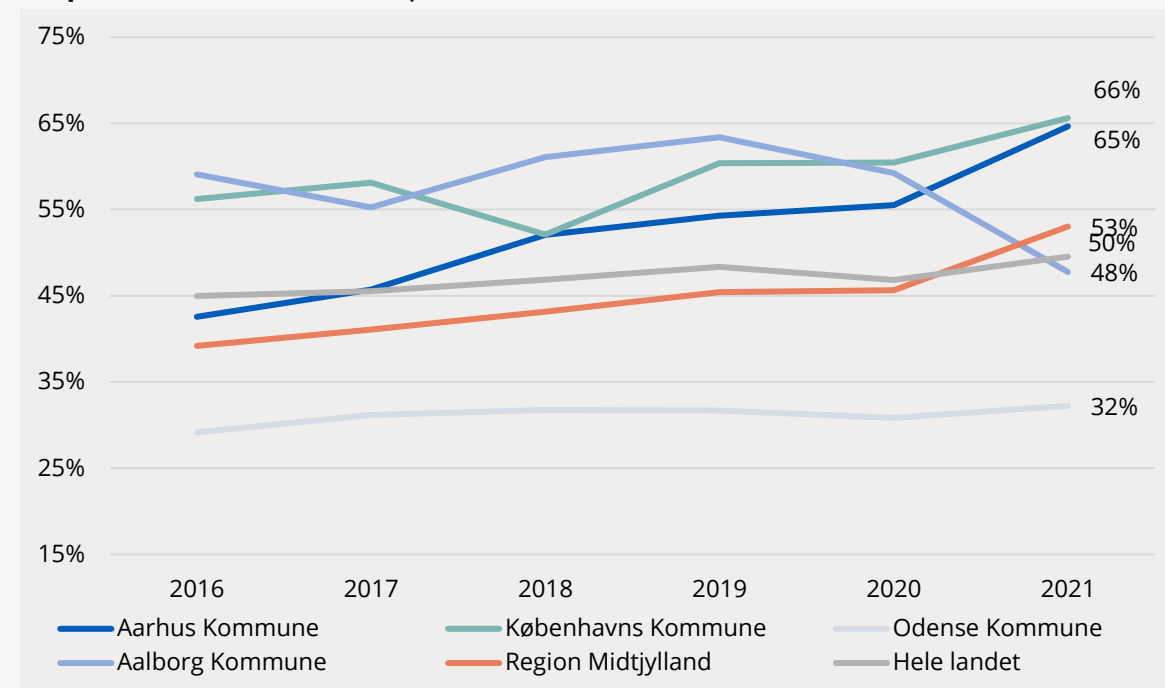
Herudover viser Figur 6.6., at der i Aarhus Kommune er sket en kraftig vækst i eksportens andel af den samlede omsætning – fra ca. 43 pct. i 2016 til ca. 65 pct. i 2021. Væksten er betydeligt større end i både sammenligningskommunerne, hele regionen og resten af landet. Det er formentlig store virksomheder inden for energi og it, der trækker væksten i eksporten, men tallene afspejler, at Aarhus Kommunes virksomheder i høj grad bidrager til eksport og valutaandtjening i Danmark.

Det skal bemærkes, at eksporttallene fra Danmarks Statistik omfatter en række ydelser, som ikke er relateret til eksport. Det gælder blandt andet salg af elektricitet, som er vokset i Aarhus Kommune i perioden. Udviklingen i erhvervslivets eksport er derfor forbundet med en vis usikkerhed.

Figur 6.5. Udviklingen i samlet omsætning og eksport blandt eksporterende virksomheder i Aarhus Kommune (mia. kr. - 2016-priser), 2016-21

Figur 6.6. Udviklingen i eksportens andel af den samlede omsætning for eksporterende virksomheder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Note: Eksporten er opgjort som virksomhedernes samlede salg fratrukket indenlandsk salg. Opgjort i faste priser (2016-priser). Eksportværdi og omsætning er opgjort på kommuneniveau på baggrund af arbejdsstedernes placering.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

7

Profilanalyse - Highlights

Dette afsnit indeholder nøglefigurer om den lokale og specialiserede vejledning af iværksættere og virksomheder i Region Midtjylland, herunder forskelle på tværs af kommuner i andelen af vejledte.

Afsnittet viser også hvor stor en andel af de vejledte, der ligger inden for vækstlaget i kommunerne.

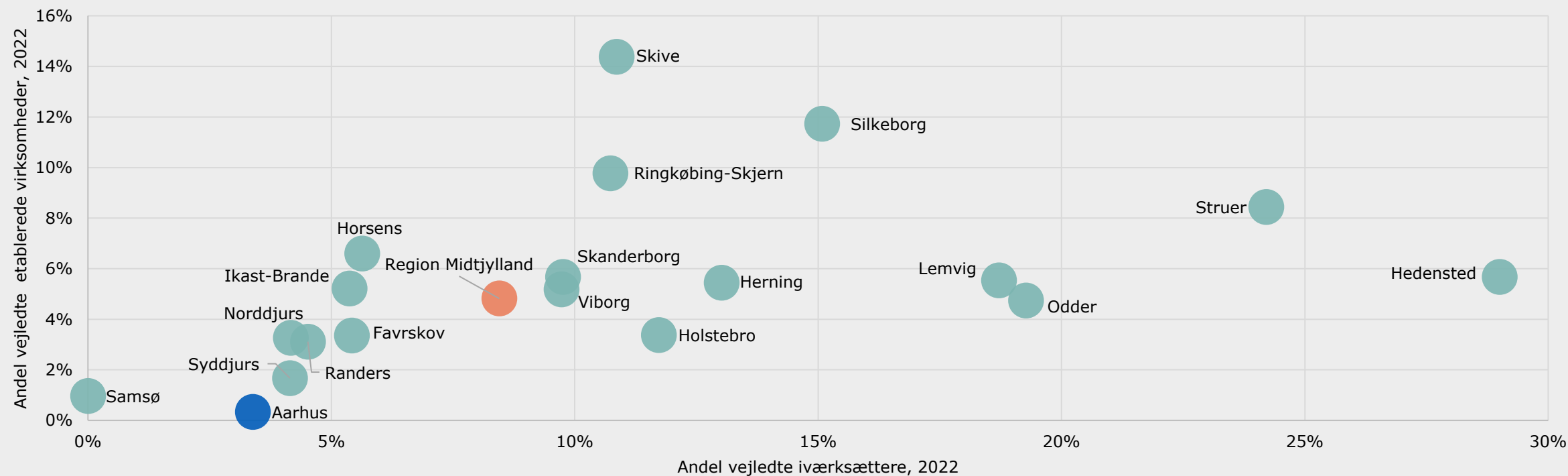
For en mere detaljeret analyse af de vejledtes profil, herunder årsværk, omsætning og eksport, henvises til profilanalyse 2023.

Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – lokal erhvervsservice

Figur 7.1 giver et overblik over andelen af hhv. iværksættere og etablerede virksomheder i de midtjyske kommuner, der modtog vejledning i den lokale erhvervsservice i 2022. Det fremgår, at andelen af vejledte i Aarhus Kommune under STARTVÆKST Aarhus er ca. 3 pct. for iværksættere og 0,4 pct. for etablerede virksomheder i 2022.

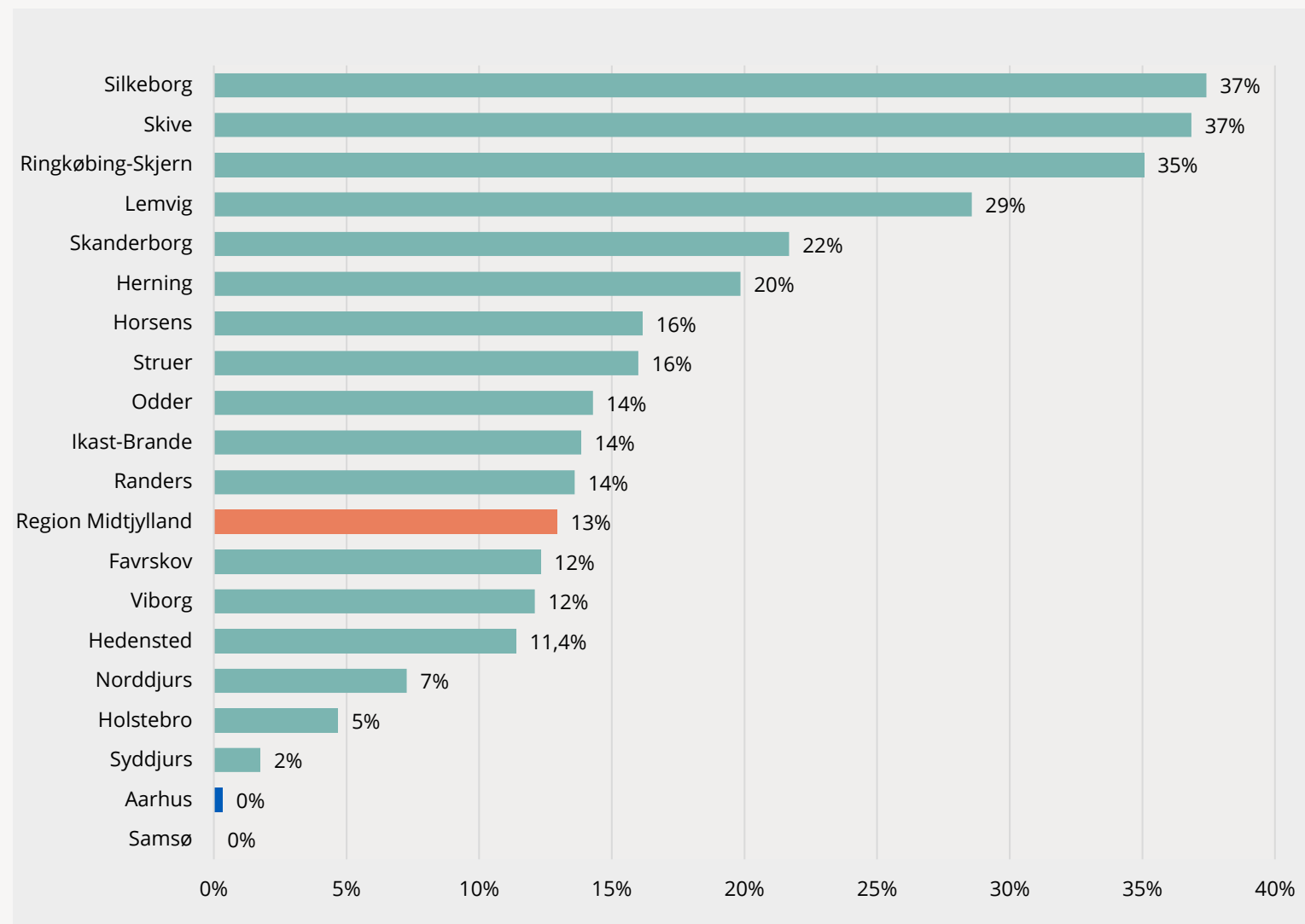
STARTVÆKST Aarhus vejleder også førstartere, som dog ikke indgår i statistikken, da de ikke har et cvr-nummer. Ud over individuel sparring og vejledning tilbydes iværksættere via STARTVÆKST Aarhus kollektive startmøder, temamøder samt PIT STOP iværksætterrådgivninger. Disse aktiviteter er ikke omfattet af figuren.

Figur 7.1. Andel, der har modtaget lokal vejledning i 2022, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – lokal erhvervsservice

Figur 7.2. Andelen af vejledte virksomheder i vækstlaget i den lokale erhvervsservice, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra lokal erhvervsservice.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2019 til 2021 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 pct. og i slutåret havde mindst fem ansatte.

Figuren til venstre viser, hvor stor en andel af virksomhederne fra vækstlaget (se definition nederst på siden) der har modtaget lokal vejledning i hver af de midtjyske kommuner.

Det fremgår, at 0,4 pct. af virksomhederne i vækstlaget i Aarhus Kommune har modtaget lokal vejledning i 2022.

Forskellene mellem den lokale erhvervsservice i Aarhus og regionsgennemsnittet kan forklares med de mange aarhusianske initiativer, som ligger ud over den lokale vejledning – initiativer der ligeledes bidrager til at understøtte det lokale erhvervsliv.

Aarhus kan i kraft af sine mange uddannelsesinstitutioner tilbyde fokuseret iværksætterrådgivning til bl.a. studerende, der starter virksomheder.

Endelig tilbyder Aarhus en mængde kontorfaciliteter, netværk, mv., hvor der ligeledes foregår stor erfaringsudveksling blandt startups og scaleups (fx INCUBA, The Kitchen/The Link, Companyons, OfficeLab, Promus, Venture Village, Headstart Fashion, Filmby Aarhus m.fl.).

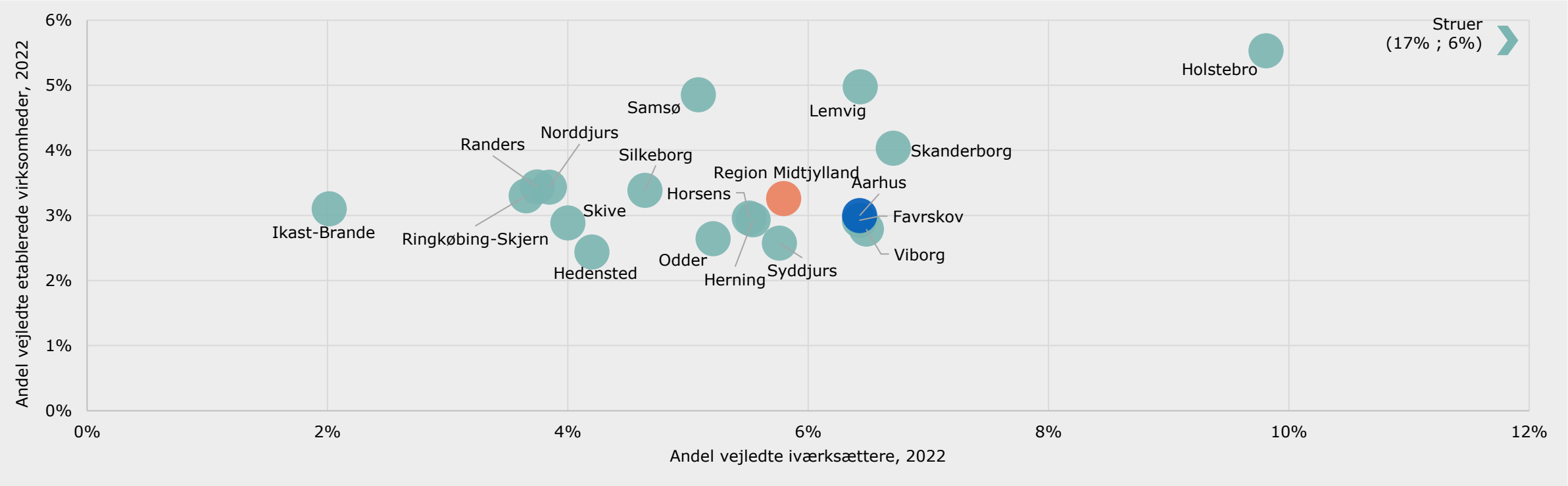
Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – specialiseret erhvervsservice

Figur 7.4. giver et overblik over, hvor stor en andel af virksomhederne, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder, der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland. Resultaterne er vist for alle midtjyske kommuner.

Det fremgår, at andelen af vejledte iværksættere i Aarhus Kommune på dette område ligger lidt over andelen for hele regionen. Andelen af vejledte etablerede virksomheder ligger i Aarhus Kommune på ca. 3 pct., hvilket er på niveau med andelen for regionen.

Det skal understreges, at figuren fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel sparring og vejledning. Virksomheder, der alene har deltaget i arrangementer og kollektive forløb, er ikke omfattet af figuren.

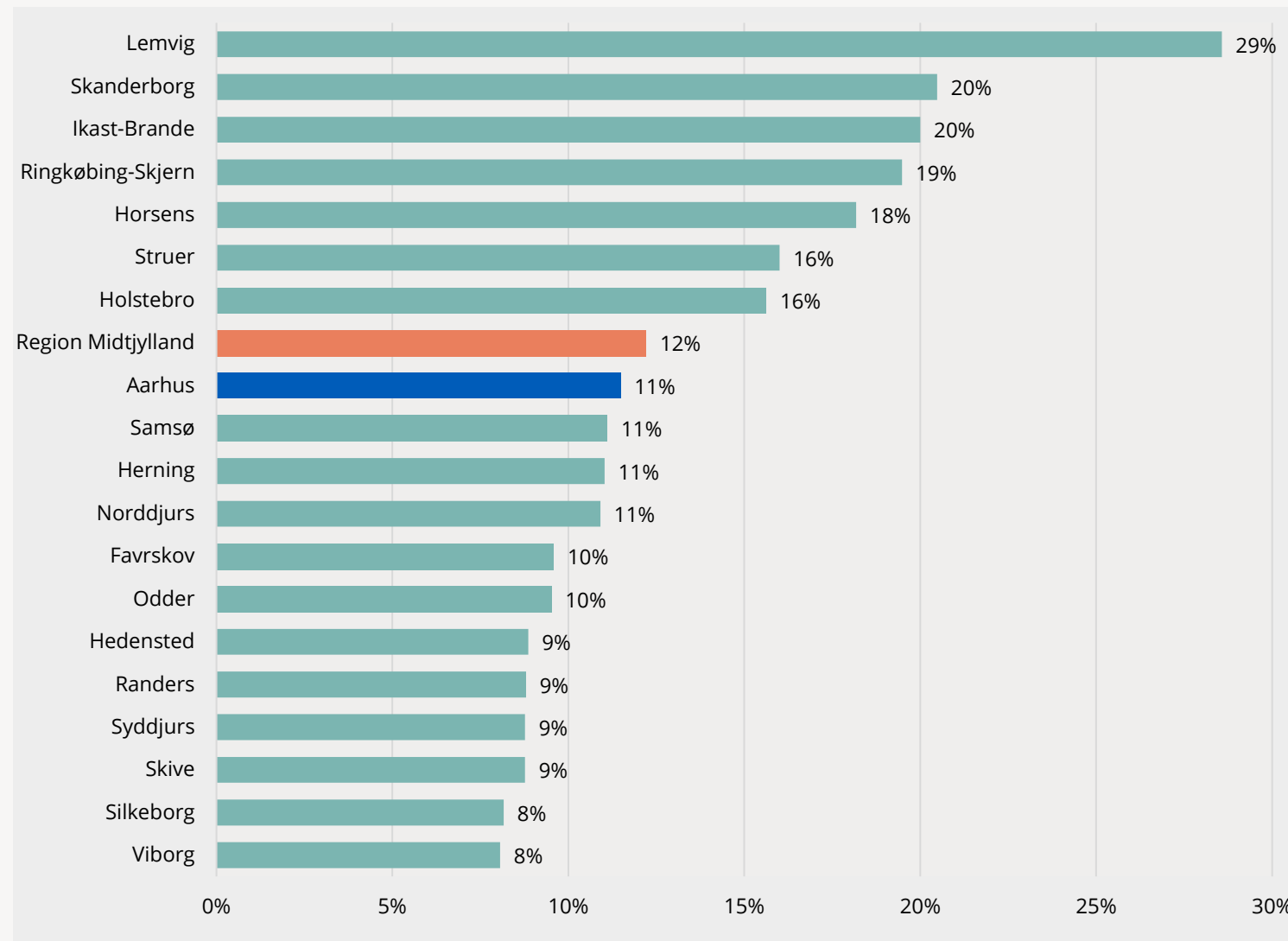
Figur 7.4. Andel, der har modtaget specialiseret vejledning i 2022, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra Erhvervshus Midtjylland.

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – specialiseret vejledning

Figur 7.5. Andel af vejledte virksomheder i vækstlaget i den specialiserede erhvervsservice, 2022

Figuren til venstre viser, hvor mange virksomheder i vækstlaget der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland i 2022.

I Aarhus Kommune blev der i 2022 ydet specialiseret vejledning til 11 pct. af vækstlaget, hvilket er en anelse lavere end gennemsnittet for alle midtjyske kommuner.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra Erhvervshus Midtjylland.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2019 til 2021 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 pct. og i slutåret havde mindst fem ansatte.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Udgivet af Erhvervshus Midtjylland, juni 2023.
Udarbejdet i samarbejde med IRIS Group.
Data-/talmateriale leveret af IRIS Group.